

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

Pedagogická fakulta

Katedra společenských věd

Bakalářská práce

Světlana Ševčíková

Dějiny školství a spolková činnost v obci Chornice

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a použila jsem jen uvedených pramenů a literatury.

V Olomouci dne 15. 6. 2017

.....
(Světlana Ševčíková)

Poděkování

Tímto bych chtěla poděkovat mému vedoucímu práce za odborné vedení, poskytování cenných rad a ochotu. Poděkování patří také řediteli školy v Chornicích Mgr. Jaroslavu Vyhlídalovi za poskytnutí materiálů a rad, které mi uděloval při psaní této práce.

Obsah

Úvod.....	5
1 Obec Chornice.....	7
1.1 Poloha a historie obce	7
1.2 Současná obec	10
1.3 Zajímavosti.....	11
1.3.1 Kostel sv. Vavřince	11
1.3.2 Železnice	12
1.3.3 Textilní továrna	13
1.3.4 Významné osobnosti	14
1.3.5 Přírodní katastrofa	15
1.3.6 Pověst o Holubí studánce	15
2 Dějiny školství	17
2.1 Vývoj školství v českých zemích	17
2.2 Dějiny školství v Chornicích v letech 1918 až 1939.....	21
2.3 Školství v českých zemích mezi lety 1939–1945.....	25
2.4 Dějiny školství v Chornicích v letech 1945 až 1970.....	26
2.5 Dějiny školství v Chornicích od roku 1970 až 1989.....	30
2.6 Dějiny školství v Chornicích 1986 - 2016.....	32
3 Spolková činnost	38
3.1 Historie.....	38
3.2 Současnost.....	39
3.2.1 Sbor dobrovolných hasičů Chornice	40
3.2.2 TJ Sokol	41
3.2.3 Český červený kříž.....	42
3.2.4 Svaz ovocnářsko-zahradkářský	43
3.2.5 Svaz chovatelů drobného zvířectva.....	43
3.2.6 Český rybářský svaz.....	44
3.2.7 Myslivecké sdružení.....	44
Závěr	46
Seznam použité literatury, pramenů a zdrojů.....	47
Příloha	50

Úvod

Pro zpracování mé bakalářské práce jsem si vybrala téma *Dějiny školství a spolková činnost v obci Chornice*. Důležitou roli při výběru tohoto tématu hrála skutečnost, že jsem navštěvovala mateřskou a základní školu v Chornicích. K Chornicím se pojí také spolková činnost, protože vesnický život se bez spolků neobejde. Spolky vytvářejí v každé obci dobré klima, ať už tím, že sdružují aktivní lidi stejných zájmů, tak i tím, že právě ve spolicích vznikají a upevňují se mezi lidmi letitá přátelství. I v době, kdy jsem z Chornic odešla studovat nejdříve do Boskovic a poté do Olomouce, jsem se snažila vždy s obcí žít. Bylo pro mě samozřejmostí, že svou pedagogickou praxi jsem během studia střední pedagogické školy i pedagogické fakulty absolvovala ve škole v Chornicích a také mě zajímalo, za jakých okolností škola vznikla, jak se rozvíjela, jaká byla její historie.

Hlavním cílem mé bakalářské práce je popsat historický vývoj školství v Chornicích od vzniku až po současnost ve spojitosti s historickým kontextem a ve spojitosti s úlohou školy v menšinovém prostředí.

Práce je členěna do tří hlavních kapitol, které se dále dělí na podkapitoly. V první části práce se zaměřuji na obec Chornice, konkrétně na dějiny, současnou situaci a zajímavosti obce. Chtěla jsem tímto připomenout minulost a historii obce a poukázat na vývoj, který prozatím podstoupila. Druhá kapitola je zaměřena na dějiny školství v Chornicích v obdobích 1918 až 1939, 1945 až 1970, 1970 až 1988 a na období 1989 až 1991. K historii školy jsem doplnila i současný vývoj školy, protože i ten bude za pár let historií. Poslední část mé práce se zaměřuje na spolkovou činnost v obci, protože spolky a spolková činnost utvářejí vztahy a tvář obce.

Informace ke své práci jsem získávala z různých zdrojů. Při zpracování první a třetí kapitoly jsem vycházela hlavně z publikace Oldřicha Koudelky (*Chornice aneb staletí pod štíhlou kráskou*) a Františka Kouřila (*Malé dějiny Chornic*) a také z několika dalších publikací, dále jsem využila obecních webových stránek pro doplnění. O Chornicích toho zatím nebylo vydáno mnoho, musela jsem hovořit i s pamětníky a se zástupci chornických spolků. Pro zpracování druhé kapitoly jsem využila především Školních kronik a doplnila je informacemi z publikací o vývoji školství, například s dílem M. Somra a kolektivu autorů (*Dějiny školství a pedagogiky*) nebo J. Váňi (*Dějiny pedagogiky*) a z dalších zdrojů. Poznatky k současné chornické škole jsem získala z webových stránek školy a z výročních zpráv školy. Nahlédla jsem i do školního vzdělávacího programu. Některé informace jsem získala i od ředitele školy.

Snažila jsem se zachytit to nejzákladnější a nejdůležitější jak o obci, tak i o škole. Cílem bakalářské práce je shrnutí známé historie a vytvoření uceleného přehledu, který by mohl zajímat ty, kteří se o životě v naší obci Chornice chtějí něco dozvědět.

1 Obec Chornice

1.1 Poloha a historie obce

Chornice jsou středně velká vesnice, kterou najdeme v okrajové části Pardubického kraje, v okrese Svitavy, téměř na hranici dalších dvou okresů - Prostějov a Blansko. Leží v mírně zvlněné, malebné krajině, které vévodí kopec Hušák. Obcí protéká řeka Jevíčka, která se dále vlévá do říčky Třebůvky. Obec najdeme na tzv. Malé Hané, což je část Boskovické brázdy mezi říčkou Třebůvkou a Boskovicemi.¹

Založení obce souvisí s obdobím německé kolonizace ve 13. století. Německé obyvatelstvo, které sem tehdy přišlo, založilo obec, německy zvanou Kornitz. Úrodná půda jim dala dobré podmínky pro existenci, a tu založili právě na zemědělství. Obec se začala rozvíjet. Chornice jsou zmiňovány v souvislosti s udělením městských práv městu Jevíčku, které tyto práva dostalo od Přemysla Otakara II. roku 1258. Tento písemný dokument je tedy také první písemnou zmínkou o Chornicích, jako o obci, která spadá pod město Jevíčko.²

V roce 1323 byla ves zastavena pánům z Lipé. Tento rok je důležitým mezníkem chornických dějin, protože od této chvíle obec přecházela od jednoho vlastníka k druhému. Mezi vlastníky obce najdeme významné pány jako například markraběte Jošta z Brna, Bočka z Kunštátu, Jana z Boskovic, Dobeše z Cimburka, Zdeňka z Postupic nebo krále Jiřího z Poděbrad. Zdeněk z Postupic prodal vesnici Ladislavu z Boskovic. Až Ladislav z Boskovic nechal v roce 1513 přestavět chornickou tvrz na kostel a snažil se o rozvoj hospodářství i umění.³ Kostel byl za dobu své existence několikrát přestavěn, ale jeho věž se stala významnou dominantou obce, protože její podoba byla výrazně odlišná od podoby věží v širokém okolí a svou výškou všechny věže převyšovala. Přesný rok založení kostela není znám, ale při jedné z renovací kostela tu byl nalezen kámen s letopočtem 1040. Jisté je jen to, že výše připomínaná věž dostala svoji podobu během „panování“ pánů z Boskovic.

Po smrti moravskotřebovských pánů z Boskovic, panství přešlo na Velen z Žerotína. V letech 1618–1620 probíhalo na našem území tzv. České stavovské povstání. Jednalo se o povstání českých stavů proti panování Habsburského krále. V roce 1619 strhl Velen z Žerotína většinu moravské šlechty do povstání. Po prohrané bitvě na Bílé hoře odešel Velen z Žerotína v roce 1621 do vyhnanství.

¹ *Obec Chornice* [online]. [cit. 2016-12-27]. Dostupné z: <http://www.obecchornice.cz/>

² *Obec Chornice* [online]. [cit. 2016-12-27]. Dostupné z: <http://www.obecchornice.cz/>

³ KOUŘIL, František. *Malé dějiny Chornic: Příloha Zpravodaje Velkých Opatovic*. Velké Opatovice. MSKS Velké Opatovice, 1994, s. 8.

Těžkou zkouškou pro celou zemi byla prusko-rakouská válka v roce 1866. Když se rakouská severní armáda přiblížila k Hradci Králové, neměly Chornice žádného vojáka, ale okolní vesnice Vrážné, Bezděčí a Unerázka byly vojskem přeplněny. Proto Chornice vyslaly vozy se surovinami do Jevíčka, za které si vojáky odkoupily.⁴

Do života občanů Chornic zasáhla i první světová válka. Během ní zemřelo v rakouské armádě 23 chornických mužů, a jako vzpomínka na ně byla na zdi chornického kostela umístěna v roce 1921 pamětní deska.⁵

Chornice byly vždy zemědělskou obcí, ale na rozdíl od ostatních německých obcí v kraji se Chornicím nevyhnula ani industrializace. Žila zde kromě zemědělců i řada zaměstnanců dráhy, úředníků a dělníků. Již v roce 1888 zde svitavský továrník Anton Sponer založil továrnu na průmyslové zpracování brambor, později byla přeměněna na tkalcovskou továrnu a byla v ní zavedena i výroba prádla a oděvů. Obec měla i dva mlýny, dvě pily a mlékárnu se sýrárnou.⁶ Do života občanů obce však zasáhla v roce 1931 hospodářská krize. Mnoho lidí bylo z místní továrny propuštěno a najít novou práci bylo obtížné. Lidé získávali příležitostnou práci na stavbách silnic, na regulaci místního potoka a při budování kanalizace.

Po vzniku Československa zůstaly Chornice obcí s německým obyvatelstvem, obcí, jež byla součástí tzv. Hřebečské župy (Schönhengstgau), kam patřila oblast mezi městy Ústí nad Orlicí, Litomyšl, Polička a Jevíčko, které již nebyly jeho součástí, a Mohelnicí, Zábřehem a Lanškrounem, které součástí Hřebečské župy byly. Jeho centrem byla města Svitavy a Moravská Třebová, a pod Moravskou Třebovou Chornice patřily.

Blížila se druhá světová válka. Po mnichovské dohodě byl vytvořen protektorát Čechy a Morava a oblasti s německým obyvatelstvem posloužily Hitlerovi k tomu, aby do těchto míst začal pronikat německý nacionalismus. Obcí procházela hranice, která ji rozdělila na dvě části - českou a německou. Tyto dvě části dělila železniční trať, kde na straně německé vznikla základna pro říšské strážníky a na straně české se nacházela stráž československá.⁷

Místní německé obyvatelstvo bylo stále více nakloněno nacismu. Řada chornických Němců musela narukovat do německé armády a mnozí z nich ve válce padli. Po válce byl v Chornicích vytvořen Národní výbor a na základě Benešových dekretů byl v roce 1946 zahájen odsun Němců z Chornic. Do Chornic přichází nové české obyvatelstvo a začíná se psát nová kapitola vývoje obce.

⁴ KOUDELKA, Oldřich. *Chornice aneb staletí pod štíhlou kráskou*. Chornice, 2008, s. 25.

⁵ KOUŘIL, František. *Malé dějiny Chornic: Příloha Zpravodaje Velkých Opatovic*. Velké Opatovice. MSKS Velké Opatovice, 1994, s. 16.

⁶ Tamtéž, s. 15.

⁷ Tamtéž, s. 19.

První čeští osídlenci, kteří chtěli získat správu na zemědělských usedlostech, přišli do obce již v květnu 1945. V roce 1946 se začaly v obci provozovat první živnosti - pekařství, holičství, řeznictví, stolařství, kovářství a instalatérství.⁸ Nové obyvatelstvo přišlo v několika vlnách a vztahy mezi ním byly občas velmi napjaté. Řada nových osídlenců po krátkém čase odešla a nahradili je jiní, takže vesnické vztahy, jak je známe z tradičních vesnic, se teprve utvářely a trvalo řadu let, než se vůbec nějaké vytvořily.

Zatím se ve státě schylovalo k převzetí moci komunisty a přišel únor 1948. Politické a společenské důsledky totalitního režimu jsou všeobecně známy a samozřejmě postihly i Chornice. Vzniká zemědělské družstvo, továrna na košile se stává národním podnikem, komunisté řídí další vývoj obce. V roce 1960 v souvislosti s územní úpravou zaniká okres Moravská Třebová a Chornice se stávají součástí okresu Svitavy a Východočeského kraje. Obec Chornice je řízena komunisty, vše je rozhodováno na Okresním výboru (OV) a Krajském výboru Komunistické strany Československa (KV KSČ) a život v obci je naprosto stejný, jako ve všech obcích naší země. Prodejny Jednota, fronty na maso, kulturní domy bez kultury, spolky, či svazy, které vznikají pod nátlakem a slouží komunistickému režimu, povinné volby s předem jasným výsledkem. Všechny domy mají stejnou šedou omítku a šedý je i život, který na těchto vesnicích probíhá. Není nic, čím by se obec nějak odlišovala od ostatních obcí, protože každé odlišení bylo podezřelé a nebezpečné.⁹

Veliká změna přichází až po 17. listopadu 1989. V Chornicích občané vítají nové změny ve státě a již v prosinci 1989 začínají připravovat nástup nového vedení obce. Je založeno Občanské fórum. Lidé mají celkem jasnou představu, jak by jejich obec měla vypadat, co by se v ní mělo změnit. Vybírají si ve svých řadách ty, kteří by měli obec vést a hned po volbách nového zastupitelstva začínají noví zastupitelé a občané pracovat na tom, aby se jejich obec rozvíjela tak, jak si přejí.

Na počátku 90. let obec zahajuje konzultace s architektem Ing. Janem Krumlem. Ten napojuje obec na spolupráci se Spolkem pro obnovu venkova. Sám architekt Kruml motivoval občany Chornic k tomu, aby začali obnovovat omítky domů, vytvářel pro ně motivační kresby, na základě kterých se tvář obce začala rychle měnit. Velkou motivací pro občany bylo také to, že Obec Chornice občanům na úpravu jejich domů finančně přispívala a přispívá dodnes.

Důležitější však bylo, že občané si začali uvědomovat to, že k venkovskému životu patří i společenský a duchovní život. V obci se rozvíjí spolková činnost. Stávající spolky, které v obci

⁸ KOUŘIL, František. *Malé dějiny Chornic: Příloha Zpravodaje Velkých Opatovic*. Velké Opatovice. MSKS Velké Opatovice, 1994, s. 24.

⁹ Tamtéž, str. 26.

jsou, se proměňují a vyvíjejí aktivity, které vedou k tomu, že obec začíná žít společenským životem a pomalu se vytvářejí nové tradice. To je právě pro tuto obec to nejdůležitější, protože na rozdíl od tradičních vesnic byly Chornice obcí, jež díky tomu, že se tu po válce osídlovalo, neměla na co navazovat. Komunistická diktatura, ve které nové obyvatelstvo žilo, k tomu rozhodně nedávala žádný podnět. Program pro obnovu venkova ukázal obci cestu, jakou se má ubírat, cestu, díky které je tu dnes moderní obec, která žije svým specifickým životem a v porovnání s dalšími obcemi se má rozhodně čím pochlubit.¹⁰

1.2 Současná obec

Ruku v ruce s tím, jak se měnila vnější tvář obce a jak se rozvíjel společenský život, uvědomovali si občané Chornic i to, že aby se občanům dobře žilo, je zapotřebí modernizovat technické zázemí obce a vytvořit dobré podmínky k tomu, aby odtud neodcházela mladá generace, ale naopak, aby právě tady občané chtěli stavět své nové domy, aby se Chornice staly obcí, která nebude vymírat, která se bude rozvíjet.

Prvním krokem byla plynofikace obce, nové chodníky, nová silnice a obec si vytvořila plán rozvoje, na základě kterého v obci vyrostly tři nové ulice, kde si mladí lidé postavili nové domy a stavební místa tu jsou i pro příští léta. Samozřejmě k tomu, aby se mladá generace rozhodla v obci stavět je nutné, aby se dbalo i na dobré podmínky pro sportovní, kulturní a společenské vyžití, aby se rozvíjela škola, aby v obci vznikly nové služby.¹¹

Obec tedy investovala za pomoci různých státních i evropských projektů do svého rozvoje a dnes žijí občané obce v moderní vesnici, která má novou kanalizační síť, čistírnu odpadních vod, kabelovou televizi a internet, novou silnici. K dispozici je rekonstruovaná budova mateřské školy, rekonstrukcí prošly i budovy základní školy. U základní školy vzniklo nové, moderní víceúčelové hřiště s umělým povrchem, které využívá nejen škola, ale i občané obce. Modernizací prošla i budova obecního úřadu s poštou, v centru obce vzniklo pěkné dětské hřiště pro nejmenší občánky.¹²

Velikou proměnou prošel kulturní dům, který se stal důstojným místem pro setkávání občanů obce, pro činnost spolků, pro pořádání kulturních vystoupení pro občany. Obec navštěvují významní umělci našeho kulturního života a chornický kulturní dům se stal místem, kam přijíždějí za kulturou občané z širokého okolí. I přesto, že v obci vystoupili umělci jako

¹⁰ KOUDELKA, Oldřich. *Chornice aneb staletí pod štíhlou kráskou*. Chornice, 2008, s. 83.

¹¹ Tamtéž, s. 83.

¹² Tamtéž, s. 85.

Stamicovo kvarteto, Felix Slováček, Petra Janů, Jarmila Šuláková, Jaroslav Hutka, Jitka Zelenková, Štěpán Rak s Alfrédem Strejčkem, Hana Zagorová či Lucie Bílá, (někteří z nich jezdí pravidelně), obec na kultuře neprodělává.

Tradicí v obci se stala tzv. Pytlácká noc, kterou každoročně pořádají myslivci na obecním hřišti a má vždy vysokou návštěvnost, tradičně je pořádán obecní ples a každoročně obec navštěvuje i Kinematograf bratří Čadíků.

Místní složky Hasiči, Sokol, Rybáři, Český červený kříž využívají obecního hřiště u kulturního domu k pořádání zábavných akcí pro děti a dospělé.

Obec měla k 1. 1. 2016 868 obyvatel.¹³ Nachází se v nadmořské výšce 322 m. n. m. a katastrální výměra je 1422 ha. Současným starostou je Jiří Smékal a místostarostou Milan Ševčík. Mezi místní firmy patří Hospodářské potřeby, Elektro-plošiny, Kadeřnictví, Pohostinství, Mars, COOP družstvo, Česká pošta, ERGO a Pneuservis.¹⁴

1.3 Zajímavosti

1.3.1 Kostel sv. Vavřince

Kostel je dominantou celé obce, díky své výšce je viditelný při příjezdu k obci už z velké dálky. Věž kostela pochází ze čtrnáctého století, stáří budovy není známo, v německých pramenech je zmiňován nález kamene s vytesaným letopočtem 1040, jak uvádím výše v přehledu k historii. Kostel stojí 344 metrů nad mořem a uvádí se, že původně na tomto místě stála dřevěná tvrz. Současná stavba je původně v gotickém slohu, ale má barokní přístavbu. Výška věže kostela je 64,4 metru.¹⁵

Kostel prošel v průběhu staletí řadou oprav a přestaveb. První známá oprava kostela proběhla v roce 1578. Další velká oprava proběhla v roce 1732, za faráře Jacoba Schwarzingerera Tato oprava zahrnovala zvětšení oken, kostel byl vydlážděn kameny a znovu pokryt.¹⁶ K výzdobě kostela přispěl svými díly i třebovský mistr Judas Thaddäus Supper.

Známý místní barokní sochař Jiří František Pacák vytvořil dvě sochy pro boční loď kostela, sochu Zachariáše a Alžběty. V roce 1735 vytvořil i morový sloup, který se nachází před

¹³ Počet obyvatel v obcích. *Český statistický úřad* [online]. [cit. 2016-12-29]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/32853387/1300721603.pdf/>

¹⁴ *Obec Chornice* [online]. [cit. 2016-12-29]. Dostupné z: <http://www.obecchornice.cz/>

¹⁵ KOUDELKA, Oldřich. *Chornice aneb staletí pod štihlou kráskou*. Chornice, 2008, s. 48.

¹⁶ KOUŘIL, František. *Malé dějiny Chornic: Příloha Zpravodaje Velkých Opatovic*. Velké Opatovice. MSKS Velké Opatovice, 1994, s. 42.

kostelem. Díky tomuto sochaři se staly Chornice místem, které bylo zasaženo barokním uměním.¹⁷

I věž musela být kvůli své výšce několikrát opravena. Roku 1730 a 1806 ji svrhla vichřice a v roce 1610 a 1908 byla zapálena bleskem. O opravě věže v roce 1908 víme již více. Byl zpracován plán na opravu věže, tím byla pověřena jevičská firma Julius Mackerle, která kostel opravila v roce 1911 do dnešní podoby.¹⁸

Své první kostelní hodiny dostala věž v roce 1692. I hodiny byly několikrát opraveny, i vyměněny. V roce 2002 byly mechanické hodiny nahrazeny elektrickými.¹⁹

1.3.2 Železnice

Průmyslová revoluce nebyla v Rakousku přijímána všemi kladně. Rakušané se na technický pokrok dívali nedůvěřivě, a tak se často stávalo, že potřebný průmysl byl z Rakouska směřován do našich zemí, které se tak stávaly nejprůmyslovější oblastí Rakouska-Uherska. Není tedy divu, že i železniční síť dostala v Čechách a na Moravě zelenou. Rok 1889 je rokem, který i Chornicím přinesl tuto novou vymoženost, a tím i příležitost k dalšímu rozvoji. V tomto roce totiž zahájila svůj provoz železniční trať, zvaná Moravská západní dráha.²⁰

Chornice se staly důležitým uzlem pro tuto dráhu, která měla spojovat Hanou (Prostějov) s Čechami (Česká Třebová). Chornice totiž ležely uprostřed této dráhy a z Chornic vznikla i odbočka do Velkých Opatovic, později prodloužená až do Skalice nad Svitavou. Tato, zpočátku soukromá trať, měla význam jak pro průmysl celé oblasti, kterou procházela, ale i pro zemědělství. Tudy se dostávaly výpěstky z Hané dále do světa, Poblíž této trati vznikla řada cukrovarů, jejichž produkci vlaky rozvážely po celém Rakousku, těžil se kámen v kamenolomu Dzbel, rozvoj dráha přinesla i lesnictví a zpracování dřeva.²¹

Trať sice byla jednokolejná, měla jen regionální význam, ale přispěla k rozvoji celé oblasti a přinesla práci mnoha lidem. Snad každá rodina v Chornicích měla mezi svými příbuznými nějakého drážního zaměstnance. Je zajímavé, že celá hlavní část Prostějov – Třebovice byla postavena za pouhý půlrok. (Samozřejmě v tom není počítána příprava plánů této trati). V Chornicích byla postavena již roku 1889 i stanice s přijímací budovou, skladištěm,

¹⁷ KOUŘIL, František. *Malé dějiny Chornic: Příloha Zpravodaje Velkých Opatovic*. Velké Opatovice. MSKS Velké Opatovice, 1994, s. 54.

¹⁸ KOUDELKA, Oldřich. *Chornice aneb staletí pod štíhlou kráskou*. Chornice, 2008, s. 49.

¹⁹ Tamtéž, s. 49.

²⁰ Tamtéž, s. 58.

²¹ Tamtéž, s. 59.

čerpací stanicí a drážními byty. Stanice byla do současné podoby zrekonstruována v roce 1978.²²

Ke konci 20. století však zájem o tuto trať upadal a v roce 2011 byla zastavena osobní vlaková doprava z Chornic do Moravské Třebové, přestala jezdit osobní doprava z Chornic do Prostějova a nahrazena byla autobusovou dopravou. Až v roce 2017 byla doprava částečně obnovena, nejdříve dráha ze Dzbelu do Moravské Třebové přes Chornice. V současné době jezdí jednou denně vlak z Chornic do Prostějova.

1.3.3 Textilní továrna

Jak jsem uvedla v historickém přehledu, byla v Chornicích postavena v roce 1888 továrna, která tu vznikla z iniciativy svitavského továrníka Antona Sponera. Protože v Chornicích byli zdatní pěstitelé brambor, získal tady surovinu pro svoji továrnu na výrobu škrobu a na další průmyslové zpracování brambor. Brzy si všiml toho, že v Chornicích se hojně pěstoval len a místní ženy tento len zpracovávaly doma v textilní vlákno, takže ve své továrně v roce 1891 přidal Anton Sponer i tkalcovskou výrobu. Využil k tomu poznatků místních občanů a jejich pracovní síly.²³

Postupně, za potomka zakladatele továrny Karla Sponera se tu začíná vyrábět prádlo, košile a za války i vojenské uniformy. Továrna se rozrostla a byla známa i tím, že zde manželka majitele založila jednu z prvních veřejných knihoven v regionu a půjčovala knihy ženám, které v továrně pracovaly. Karl Sponer umírá v roce 1943, ale to se již blíží konec války a rodina v roce 1945 z Chornic odchází.

Po válce továrnu řídí národní správci a v roce 1947 byla továrna převedena pod správu Československých textilních závodů. O rok později byla tkalcovna i barvírna v Chornicích zrušena a zůstala jen výroba košil. Krátce byla továrna součástí národního podniku Panar, ale v roce 1949 se stala součástí brněnského podniku Kras. To se již rozjížděla vojenská výroba a úkolem pro chornický Kras bylo zavést výrobu padáků podle sovětské licenční dokumentace a roku 1955 byl zahájen vývoj vlastních sportovních i vojenských padáků. Postupem času se chornické padáky dostaly na světové úrovni. V 60. letech totiž přímo v továrně bylo vývojové

²² KOUDELKA, Oldřich. *Chornice aneb staletí pod šitlhou kráskou*. Chornice, 2008, s. 60.

²³ Tamtéž, s. 80.

oddělení a všemožně byl vlastní vývoj padáků podporován. Továrna zaměstnávala více jak 200 zaměstnanců a svou velikostí byla jedním z nejvýznamnějších zaměstnavatelů v regionu.²⁴

V polovině 80. let přišlo rozhodnutí o výstavbě nové, mnohem větší tovární budovy a budova se také začala stavět. Přišel však listopad 1989 a výstavba byla zastavena. Dodnes připomíná polorozpadlá stavba nové továrny konec této epochy. Protože zde mělo jít o vojenskou výrobu, nikdo neví, co se tu vlastně mělo vyrábět a v jakém rozsahu. Po roce 1989 ještě továrna krátce fungovala, vyráběly se tu horkovzdušné balony na zakázku a krátkodobě se tu šily airbagy, ale to již se připravovala nová továrna na výrobu airbagů v Jevíčku a po jejím otevření se výroba i zaměstnanci přesunuli do Jevíčka.²⁵

V současné době se tu pracuje v malé budově u nádraží, která dřívějšímu Krasu sloužila jako sklad. Nejde však již o firmu Kras, protože chornický Kras se stal odloučeným pracovištěm jevíčské firmy Mars, která převzala Kras v roce 2007.²⁶

1.3.4 Významné osobnosti

Každé město či obec mají své významné rodáky nebo osobnosti, které se zapsaly do dějin, a Chornice nejsou výjimkou.

První osobností, kterou chci připomenout, je hudební skladatel Wenzel Müller, který je spjat s obcí díky své matce, protože ta pocházela právě z Chornic. Narodil se 26. září 1759 v Městečku Trnávka a zemřel 3. srpna 1835 v Badenu u Vídně. Jeho otec byl lichtenštejnský šafář Bartoloměj Müller a matka Elizabeth.²⁷

Wenzel Müller už v dětství projevoval mimořádný talent v oblasti hudby. Naučil se během krátké doby hrát na mnohé hudební nástroje, a proto se ho ujal třebovský děkan Meixner. Tím začala jeho dráha hudebníka. Aby se zdokonalil v oblasti hudby, šel se učit do kláštera v Rajhradu u Brna. V roce 1782 se stal houslistou v Brněnském divadle. Když v roce 1785 divadlo vyhořelo, přidal se ke kočovníkům a cestoval. Později se usadil ve Vídni, kde začal svoji dráhu skladatele. Chvilí působil i v německé opeře v Praze. Za svůj život napsal 277 zpěvoher a mnoho dalších skladeb.²⁸

²⁴ KOUŘIL, František. *Malé dějiny Chornic: Příloha Zpravodaje Velkých Opatovic*. Velké Opatovice. MSKS Velké Opatovice, 1994, s. 32.

²⁵ KOUDELKA, Oldřich. *Chornice aneb staletí pod štíhlou kráskou*. Chornice, 2008, s. 81.

²⁶ Tamtéž, s. 81.

²⁷ Tamtéž, s. 98.

²⁸ *Obec Městečko Trnávka* [online]. [cit. 2016-12-30]. Dostupné z: <http://www.mtrnavka.cz/o-obci/mistni-rodaci/wenzel-mueller>

Další významnou hudební osobností, opět v oblasti hudby je Josef Pekárek, který byl českým kantorem a hudebním skladatelem. Narodil se v obci Chornice v roce 1758. Po odchodu ze svého rodiště se usadil na Hané. Napsal několik zpěvoher, které zlidověly a byly ve své době oblíbené, například Jora a Manda, či Mařena a kedrota jsou dokladem o hudební moravské kultuře v hanáckém nářečí. Byl autorem i mnoha dalších skladeb, hlavně hudebních mší. Zemřel v Hněvotíně u Olomouce.²⁹

Rodák z nedaleké Unerázky Josef Wenzl se snažil o rozvoj rodného kraje a jeho obcí tím, že budil vlasteneckého ducha hraním českých divadel. Narodil se 8. února 1856 v Unerázce a zemřel 19. května 1884 v Praze. Byl významný jazykovědec, pedagog a spisovatel. Studoval na gymnáziu v Moravské Třebové, potom studoval moderní jazyky v Brně a Praze. Stál u zrodu vzdělávací tradice v Bezděčí, Městečku Trnávka a v Chornicích. Josef Wenzl usiloval o vznik českého školství v Chornicích, to se mu ale nepodařilo.³⁰

1.3.5 Přírodní katastrofa

Obci se nevyhnula ani přírodní katastrofa. 18. května 1798 se rozlil tzv. Kelinský potok a došlo k povodni, při které zahynuly i tři chornické ženy, tkadleny, které se snažily na břehu potoka zachránit len, který tu měly rozložený na bělení. Voda se v části obce rozlila do dvorů domů a stáji a při záplavě se utopilo ve stájích několik krav.³¹

1.3.6 Pověst o Holubí studánce

Holubí studánka je místem, které leží nedaleko obce, cestou na nejvyšší kopec krajiny Hušák. Toto místo mají chorničtí obzvláště rádi, často sem chodí na vycházky a vedou tudy i trasy různých dálkových pochodů turistů kolem obce. U studánky je lavička k posezení a odpočinku a každý se tu rád zastaví. Pověst se objevila ve sborníku „Vybrané texty k nejstarší historii města Moravské Třebové a souvisejícího okolí“, který existuje jen v elektronické verzi a autor pověsti není znám. Uvádím neupravený text.

²⁹ KOUDELKA, Oldřich. *Chornice aneb staletí pod štíhlou kráskou*. Chornice, 2008, s. 99.

³⁰ Tamtéž, s. 99.

³¹ Kornitz. *Der Schönhengstgau* [online]. [cit. 2017-05-01]. Dostupné z: <http://www.schoenhengstgau.eu/orte/mtr/kornitz/>

HOLUBÍ STUDÁNKA

Chornického domkaře Antonína stihlo kruté neštěstí. Pozbyl vlády v rukou a jen stěží chodil. Na uzdravení nebylo naděje, hrozila bída, hrozil hlad. Jednou se mu zdál zvláštní sen. Uviděl nadpozemsky krásnou paní. Vznášela se nad vrcholy jedlí a tiše říkala: „...Dej se vést bílou holubicí, přijdeš do lesa k prameni, který ti vrátí, čeho postrádáš...“ Když se krásný sen vzdálil, chalupník se probudil. Slunce již bylo povýš, ale žena byla ještě ve světlici. Pomáhala mu při oblékání, a tu jí vypravoval o svém snu. „Jak?“ zvolala překvapeně, „bílá holubice? Před chvílí jsem ji viděla na jabloni!“ Antonínovu duši zalilo blaženství naděje. Vyšel na zápraží a opravdu, uviděl holubici. Pozdravovala na jabloni ranní slunce, točila se v něm a klaněla, ale brzy popolétla o několik zahrad. Antonín, podporován ženou, šel za ní. Sebral všechnu svou sílu a nevnímal nic než bílého ptáka, vznášejícího se co chvíli nad zahradami, poli a lesem. Holubice přivedla Antonína k prameni na Hušáku. Byl hrozně unaven, ale neodpočíval. Jal se omývat v chladné vodě. Ponořil do ní své zvadlé ruce a - div divoucí - naplnil je život. Omyl své nohy a zázraku - poznal, že by došel kraj světa. Omyl svou hlavu i prsa a - sláva, sláva - pocítil sílu, že by mohl lámat železo. I poklekl, políbil zemi a po dlouhé době si zase zazpíval. Po čase zde zbudoval třebovský kníže zděnou kapličku. Do studánky v kamenné podlaze prýští neustále silný pramen. Hlas padající vody splývá s šuměním vysokých smrků a voláním hrdliček.

2 Dějiny školství

2.1 Vývoj školství v českých zemích

Počátky školství u nás jsou spojovány s příchodem slovanských věrozvěstů Konstantina a Metoděje, kteří přišli na území Velkomoravské říše v 9. století. Byli považováni za první tzv. učitele národa. Asi kolem roku 890 vytvořili při kostele Panny Marie na Pražském hradě školu, ve které se vyučovala staroslověnština.³²

Vzdělanost na našem území byla spojena s církví. Křesťanství tvoří důležitý článek výchovného působení, náznaky antické kultury a výchovy jsou schváleny, jen pokud jsou v souladu s vírou a slouží potřebám středověkého světa. Kněží byli prvními vzdělanci. Na církevní půdě vznikaly nejstarší písemné památky naší země. Proto i první školy, které byly na našem území zřizovány, byly školy církevní. Rozvíjejí se školy klášterní, jejich cílem bylo vzdělávání mnichů a šlechticů. Ty byly zřizovány při kláštorech.³³

V biskupských sídlech vznikly školy katedrální a školy farní, které vznikly kvůli učení základů křesťanství i v širších vrstvách. V těchto školách se učili měšťané a za školu se platilo. Vedle náboženství bylo vzdělání tvořeno sedmerem svobodných umění, to se skládalo z trivium a kvadrivia.³⁴

K většímu nárůstu škol došlo ve 13. století, kdy vedle církevních škol vznikaly školy městské, které byly více prakticky zaměřeny. Středověkou školu z metodického hlediska charakterizuje mechanické učení nazpaměť, individuální práce s každým žákem a tresty. Městské školy navštěvovaly hlavně děti řemeslníků, obchodníků a měšťanů.

V období pozdního středověku se vytvořily příznivé podmínky pro vznik a vývoj vysokých škol. Od konce 12. století se objevují první evropské univerzity v nejrozvinutějších oblastech jižní a západní Evropy konkrétně v Itálii (Bologna, Neapol), v Anglii (Oxford, Cambridge), ve Francii (Sorbonna v Paříži) a ve Španělsku (Salamanca). Karlova univerzita v Praze byla založena v roce 1348 a stala se první středoevropskou univerzitou.³⁵ Vznik pražské univerzity vedl k rozvoji vzdělání a kultury na našem území.

Původně byly univerzity samosprávné organizace, nebyly závislé na městech ani na církvi. Církev se však snažila uplatnit svůj vliv i na těchto školách již od samého počátku, chtěla

³² SOMR, M. *Dějiny školství a pedagogiky*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1987, s. 29.

³³ VÁŇA, J. *Dějiny pedagogiky*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1963, s. 32-33.

³⁴ *Stručné dějiny pedagogiky* [online]. [cit. 2017-04-29]. Dostupné z:

<http://www.fi.muni.cz/~qprokes/pedagogika/dejiny.html>

³⁵ Tamtéž.

určovat jak cíl a obsah výuky, tak i vyučující. Obvykle tvořily univerzitu čtyři fakulty - artistická, lékařská, teologická a právnická.³⁶

V husitských dobách bylo prioritou přiblížit vzdělání lidu. Jan Hus byl významnou osobností Univerzity Karlovy a přispěl k prohloubení jejího národního charakteru. Husitskou představu o ideální gramotnosti širokých vrstev lidu dále rozvíjela jednota bratrská, která především zásluhou Jana Blahoslava prohloubila pozitivní vztah ke vzdělání a založila širokou síť bratrských škol. Začaly se zřizovat nižší a vyšší latinské školy.³⁷

Základy novodobé pedagogiky však položil především Jan Amos Komenský. Komenský je známý i ve světové pedagogické literatuře, jeho odkazem se zabývá vědecká disciplína komeniologie, která se rozvíjí nejen u nás, ale i v zahraničí. V posledních desetiletích je Komenský interpretován jako zakladatel novodobé teorie vyučování, ale především jako filozof výchovy.³⁸

V posledních dvou staletích je nejvíce připomínána didaktika Komenského, čímž rozumí umění, jak dobře učit. Zdůrazňuje kvality, které jsou docenované moderní pedagogikou: racionálnost, motivace a efektivita výuky.³⁹

Didaktický zákon Komenského byl základní zákon, který učil všechno pomocí příkladů, pravidel a praxe, a to byl hlavní rozdíl od středověkého postupu od obecných pravidel ke konkrétnímu příkladu a k praxi. Komenský tak jako první v pedagogice prosazuje, aby se vycházelo z poznání bezprostřední skutečnosti, na základě toho si žák za pomoci učitele odvozuje obecný závěr a důsledky důležité pro praxi.⁴⁰

Komenský přináší také zajímavé podněty v oblasti školské organizace. Doporučuje školu pro mládež rozdělenou na čtyři šestileté stupně: do 6 let škola mateřská, od 6 do 12 let škola obecná v mateřském jazyce, od 12 do 18 škola latinská v univerzálním světovém jazyce, a od 18 do 24 let akademie. Doporučuje vyučování ve třídě trvalé skupiny žáků stejného věku a stejné vzdělanostní úrovně, na rozdíl od středověkého systému individuální práce se žáky odlišné vzdělanostní úrovně.⁴¹

Z potřeby rozvoje vzdělanosti vyšla i pedagogika protireformační. Nositeli vzdělanosti se v tomto případě stávají Jezuité, kteří vybudovali v 16. až 17. století síť škol nového typu –

³⁶ *Stručné dějiny pedagogiky* [online]. [cit. 2017-04-29]. Dostupné z: <http://www.fi.muni.cz/~qprokes/pedagogika/dejiny.html>

³⁷ VÁŇA, J. *Dějiny pedagogiky*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1963, s. 6.

³⁸ *Stručné dějiny pedagogiky* [online]. [cit. 2017-04-29]. Dostupné z: <http://www.fi.muni.cz/~qprokes/pedagogika/dejiny.html>

³⁹ Tamtéž.

⁴⁰ Tamtéž.

⁴¹ Tamtéž.

kolejí. Jezuitská kolej byla internátní škola, poskytující střední a vyšší vzdělání. Charakteristickým rysem školy byla snaha, aby učitelé ovlivnili své žáky a odstranili všechny rušivé vlivy. Obsah vyučování stanovil školní řád z roku 1599, který předpokládal šestitřídní latinskou školu, v které se studovala latina, teologie a sedmero svobodných umění. Nemalou pozornost věnovala jezuitská škola tělesné výchově (jízdě na koni, šermu, plavání, hrám). Učivo bylo ve škole podrobně rozplánováno na měsíce, týdny i jednotlivé dny, každá hodina byla metodicky propracovaná a látka se pravidelně procvičovala, při její výuce se využívalo názorných pomůcek. U nás byly nejznámější koleje v Litoměřicích, Kutné Hoře, v Telči nebo v Jičíně, Nejvýznamnější jezuitskou kolejí se ale stalo Klementinum, kde dnes sídlí Národní knihovna.⁴²

Novodobá česká pedagogická teorie má své počátky v 18. a 19. století v národním obrození. Na českém venkově se setkáváme s pokrokovým typem vlasteneckých učitelů, kteří se snažili pomáhat širokým lidovým vrstvám a čelit sílící germanizaci v době neutěšeného stavu základního školství. Postupně vystupují učitelé i s požadavky na školskou reformu a na lepší sociální zabezpečení pro učitele. K významným představitelům těchto snah patřili učitel a hudební skladatel Jakub Jan Ryba a metodik elementární školy Jan Nepomuk Filčík.⁴³

S promyšleným plánem na reformu školy v duchu národních tradic vystoupil v polovině 19. století Karel Slavoj Amerling.⁴⁴

Česká pedagogika po ztrátě Komenského dlouho hledala osobnost, která by navázala na odkaz tohoto myslitele. Úsilí v tomto směru je dovršeno v druhé polovině 19. století v díle Gustava Adolfa Lindnera. Tento myslitel, postavil svým dílem základy moderní české demokratické pedagogiky, která se snaží o rozvoj všech členů společnosti.⁴⁵

Ve druhé polovině 18. století nastaly výrazné změny i v organizaci školství a v rozšíření vzdělání mezi široké vrstvy obyvatelstva prostřednictvím školské reformy Marie Terezie Vyhlášení Všeobecného školního řádu dne 6. prosince 1774, zůstává do dnešních dnů nejvýraznější a nejzásadnější reformou našeho školství. Základem tereziánské školské reformy bylo vybudovat školy ve všech farních obcích. Ve všech menších městech a vsích s farou měly být zřizovány jedno nebo dvoutřídní školy triviální (podle tří základních výukových předmětů

⁴² *Stručné dějiny pedagogiky* [online]. [cit. 2017-04-29]. Dostupné z: <http://www.fi.muni.cz/~qprokes/pedagogika/dejiny.html>

⁴³ Tamtéž.

⁴⁴ Tamtéž.

⁴⁵ Tamtéž.

tzv. trivia: čtení, psaní a počtů), ve větších městech měly být zřizovány trojtřídní školy hlavní, v Praze a v Brně školy normální.⁴⁶

Podstatným způsobem se změnilo školství v celé tehdejší rakouské monarchii. Školský systém, který se doposud jako výrazně selektivní opíral o univerzity, gymnázia a partikulární městské školy, měl být dobudován systémem veřejných škol, které by poskytovaly vzdělání veškerému obyvatelstvu.⁴⁷

Byly vytvářeny nové typy škol, které skýtalý takové vzdělání, že studenti z nich mohli přejít na gymnázium, nebo na jiné typy vyšších škol. Vytvoření těchto škol se tak stalo základem pro dnešní třístupňovou školskou soustavu.

Triviální školy byly zřizovány při farách v obcích, též nazývané jako školy filiální. Zde se děti učili čtení, psaní a počítání. Děvčata se navíc musela učit šít a plést. Pokud to podmínky dovolovaly, byla zřízena zvláště škola chlapecká a dívčí.⁴⁸

V souvislosti s tím, že Rakousko – Uhersko bylo mnohonárodnostním státem, jde ruku v ruce s reformou i o to, jak se ve školství vyřeší otázka národností. České národní hnutí stále sílilo po celé 19. století a po přijetí prosincové ústavy v roce 1867 obzvláště. Národní vzdělanost se stále zvyšovala. Čeští učitelé měli silné národní cítění a měli představovat dle českých vlastenců záruku pro dovršení vlasteneckých snah a posílit český národ.

Zvláště v německých oblastech naší země, kde se střetávaly zájmy české menšiny se zájmy německé většiny obyvatel, v těchto oblastech vznikaly české školy velice pomalu a čeští učitelé, kteří přicházejí do těchto oblastí, naráželi na spousty problémů. Proto vznikla v roce 1880 Ústřední matice školská, obranný spolek, jehož cílem bylo zřizování, udržování a podpora českých škol v rakouských zemích. Nová kapitola českého školství se začala psát až po 28. říjnu 1918. Školský systém se tehdy ihned zásadně nezměnil, zpočátku zůstaly v platnosti školské zákony z období Rakousko-Uherska. V dubnu 1920 byl vydán zákon, kterým byla upravena školská správa.⁴⁹

Československo bylo státem národnostních menšin a se svým vznikem muselo akceptovat smlouvy o ochraně svých menšin, které měly zabránit národnostním problémům.

⁴⁶ Tereziánská reforma. *RVP* [online]. [cit. 2017-04-29]. Dostupné z: <http://clanky.rvp.cz/clanek/k/z/827/TEREZIANSKA-REFORMA-V-CESKEM-SKOL>

⁴⁷ Tamtéž.

⁴⁸ Vališová, A, Kasíková, H a kolektiv. *Pedagogika pro učitele - Školský systém v českých zemích*. 1 vyd. Praha, Grada Publishing, a.s., 2007, s. 70

⁴⁹ Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy: 160 let Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy [online]. [cit. 2017-04-29]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/ministerstvo/160-let-ministerstva-skolstvi-mladeze-a-telovychovy>

V nových demokratických podmínkách se ale nepodařilo zastavit školský boj mezi Čechy a Němci.⁵⁰ Další vývoj našeho školství již mohou konkrétně prezentovat na vývoji školy v obci Chornice.

2.2 Dějiny školství v Chornicích v letech 1918 až 1939

O školství v Chornicích do roku 1918 toho moc nevíme, protože se nedochovaly žádné písemné zmínky. Víme jen, že první zmínka o škole v obci Chornice pochází z roku 1848, kdy tu byla škola německá, která roku 1900 byla dvoutřídní. Měla poměrně velkorosé rozměry, vedle dvou tříd zde byla například i pracovna, kde se dívky učily šít. Jiné informace o německé škole nejsou, proto se dále zaměřím na vývoj českého školství v obci.

Vznik české školy nebyl jednoduchý, protože většinu obyvatel obce (968 Němců – 121 Čechů) tvořili Němci, případně smíšená manželství a těm dobře sloužila německá škola v centru obce. Obyvatelé české národnosti tvořili jen malý ostrůvek za nádražní budovou, který tvořila jedna ulice, od centra obce dosti vzdálená. Vlastenecké nadšení po vzniku Československa ale mělo na všechny Čechy obrovský vliv a místní občané se rozhodli, že v Chornicích vznik české školy prosadí. Proto na žádost českých rodičů byla zahájena sbírka na stavbu školní budovy, která by poskytla žákům české menšiny možnost vzdělávání. Místní němečtí obyvatelé nebyli tomuto rozhodnutí vůbec nakloněni. Upozorňovali na malý počet dětí a zdůrazňovali, že obec českou školu vůbec nepotřebuje.⁵¹

Menšinová česká (obecní) škola byla i přes tyto potíže v Chornicích otevřena 1. prosince 1919 v prozatímních prostorech, které škole poskytla paní Anna Franková v domě číslo 155 poblíž chornického nádraží. Do nově vzniklé české školy bylo přihlášeno více jak dvacet dětí, ale kvůli útlaku Němců jich přišlo pouze sedmnáct. Otevření české školy bylo dodatečně schváleno ministerstvem školství a národní osvětou výnosem ze dne 31. ledna 1920.⁵²

Pro vyučování byla pronajata světnice a malý kabinet poskytující dočasný prostor pro výuku. Prvním učitelem a správcem byl zvolen Jan Trefil.⁵³

Mezi tím se stále řešila výstavba nové školní budovy. Němci proti stavbě budovy stále více protestovali, chtěli, aby děti ze smíšených manželství chodily do německé školy. To se jim

⁵⁰VÁŇA, J. *Dějiny pedagogiky*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1963, s. 200.

⁵¹ *Kronika základní školy Chornice, 1918–1939*, s. 1.

⁵² Tamtéž, s. 1.

⁵³ Tamtéž, s. 2.

nepovedlo. Navíc úřady při šetření zjistily, že do německé školy jsou posílány některé české děti proto, že na otce těchto dětí byl činěn tvrdý nátlak ze strany Němců.

Povolení na vlastnictví pozemku pro stavbu školy se podařilo získat 11. června 1920.⁵⁴ Stavba to byla ne příliš velká, přesto ale měla dát chornickým dětem lepší zázemí. Výstavba probíhala poměrně rychle. Dne 28. srpna 1921 byla školní budova slavnostně otevřena a předána správci Janu Trefilovi. Dvojtřídka měla dvě učebny, kabinet a byt pro učitele. Do školy také začaly docházet děti z českých obcí Vrážné a Březinky, takže počet dětí se zvýšil na šedesát. Otevření české školy se stalo důležitým dnem pro život chornické menšiny, protože se škola stala pomyslnou svatyní, kde můžeme vidět úspěch české menšiny.⁵⁵

Rodiče dětí byli převážně dělníci, nádeníci, případně nezaměstnaní, takže ředitel školy řešil i to, jak dětem jejich sociální situaci zlepšit. Proto byl na škole založen divadelní kroužek, který každý školní rok nacvičil dvě představení, se kterými vystupoval v sousedních obcích. Výtěžek z těchto představení byl používán nejen na nákup školních potřeb, ale i na šatstvo a obuv pro nejchudší děti a dětem z Březinek bylo přispíváno i na dopravu vlakem do Chornic.⁵⁶

Chornická česká škola byla jako škola menšinová přidělena k Inspektorátu pro menšinový školní obvod brněnský, jeho inspektorem byl Antonín Votava. Místní školní výbor pracoval v následujícím složení: předsedou byl František Vojta, jednatelem Jan Trefil a členové výboru Antonín Kosík, Alois Vykydal a Ferdinand Steffan.⁵⁷

V roce 1922 byl na našem území zaveden tzv. Malý školský zákon, platný od 21. srpna 1922 do 1. ledna 1945. Zákon nastolil osmiletou docházku na celém území ČSR. Dále kvůli zavedení Malého školního zákona byly vytvořeny nové učební osnovy a ve škole v Chornicích se začaly vyučovat nové předměty Občanská nauka, Ruční práce výchovné a Nauka o hospodářství.⁵⁸

K odboru Národní jednoty v Chornicích se 28. října 1923 přidalo Bezděčí a Březinky. V listopadu 1925 proběhly volby do chornického školního výboru menšin. Předsedou byl zvolen tovární dělník Červinka, náměstkem topič Polách, jednatelem Jan Trefil.⁵⁹

Dne 1. října 1928 byla do Chornic přidělena nová učitelka Jindřiška Vacková, aby učila němčinu. Další změnou v učitelském sboru bylo úmrtí místního faráře Josefa Lukeše dne 30.

⁵⁴ *Kronika základní školy Chornice, 1918–1939, s. 2.*

⁵⁵ Tamtéž, s. 4.

⁵⁶ Tamtéž, s. 6.

⁵⁷ Tamtéž, s. 6–8.

⁵⁸ Tamtéž, s. 10.

⁵⁹ Tamtéž, s. 12.

října 1928, který působil na škole jako učitel náboženství. Nahrazen byl kaplanem Emilem Skulou.⁶⁰

Do dvojtřídní školy chodily nadanější děti pět let a poté odcházely do měšťanky a reálky do Jevíčka nebo do občanské školy v Městečku Trnávce. Dalším krokem pro rozvoj českého školství byl vznik Mateřské školky v Chornicích, která vznikla při české škole kvůli výnosu ze dne 18. listopadu 1929. Školka byla zřízena v místnosti bývalého kabinetu české školy, zapsalo se do ní 19 dětí a pomocnou pěstounkou byla Marie Pokorná.

To již však přichází období, kdy se v Chornicích začíná uvažovat o výstavbě měšťanské školy. Tohoto roku totiž výnosem Ministerstva školství a národní osvěty ze dne 4. 12. 1929 byla zřízena veřejná měšťanská škola s československým vyučovacím jazykem.⁶¹ Proti vzniku měšťanské školy vystupuje německé obyvatelstvo a celá věc byla řešena až v československém parlamentu.

Výnosem ze dne 28. prosince 1929 vznikla v Chornicích měšťanská škola, učitelem nově vzniklé školy se stal František Medřík. V roce 1930 byla zřízena veřejná měšťanská škola s československým vyučovacím jazykem. Pedagogický dozor byl svěřen inspektoru Františku Stuchlíkovi v České Třebové. Inspektor Stuchlík při vzniku měšťanské školy postupoval opatrně, proto nedal možnost místním Němcům, aby proti zřizování nové školy zakročili a vznik školy byl bezproblémový.⁶²

Dne 1. ledna 1930 odchází po devíti letech, správce školy Jan Trefil. Po Janu Trefilovi byl ředitelem nově vzniklé školy (obecné a měšťanské) zvolen František Medřík. Aby nový ředitel získal žáky, provedl dne 1. ledna 1930 zápis do školy, osobně obešel rodiče všech dětí a snažil se získat jejich přízeň. Pomohli mu i rodiče dětí ze sousedních obcí. V Biskupicích se o získání dětí zasloužil p. Bušina, v Hartinkově p. Tluchoř, v Kladkách p. Faltýnek a díky snaze všech bylo nakonec zapsáno 50 dětí.⁶³

Vznik měšťanské školy přivítalo v Chornicích jen české obyvatelstvo a také rodiče dětí z okolních vesnic, kteří posílali své děti do této školy. Naopak nevoli sklídila škola od místních německých obyvatel a také od učitelů z Jaroměřic a Jevíčka. Tito učitelé brali školu jako konkurenci a vůbec nepochopili důležitost vzniku měšťanské školy v německé obci.

Jelikož byl nedostatek učeben, bylo nutné třídy vhodně rozmístit i do jiných prostorů. V učebnách obecní školy byla třída měšťanské školy a druhá třída obecní školy, první třída

⁶⁰ *Kronika základní školy Chornice, 1918–1939*, s. 18.

⁶¹ Tamtéž, s. 21.

⁶² Tamtéž, s. 22.

⁶³ Tamtéž, s. 23.

obecné školy byla umístěna do pokoje bytu správce školy a mateřská škola nadále zůstávala v kabinetu obecní školy.

V roce 1930 se začalo vést šetření o možnosti přístavby měšťanské školy ke škole obecní. Prozatím bylo nutné najít jiné vhodné prostory pro výuku, což nebylo snadné, protože nikdo z místních občanů nechtěl prodat ani pronajmout své prostory, jelikož se báli reakce Němců. Když škola nesehnala vhodné prostory, rozhodla se zavést tzv. polodenní vyučování. To bylo schváleno ministerstvem školství a zařízeno od 3. listopadu 1931.⁶⁴

Jelikož byla stavba budovy v nedohlednu a počet žáků ve škole se stále zvyšoval, rozhodla se škola v roce 1932 znovu požádat o povolení ke stavbě. Pro výuku byl získán nový prostor, dům u nádraží, ten byl však nedostačující. Třídě poskytl světnici ředitel školy. Prostory pro další ročníky stále chyběly, a proto opět pomohla paní Franková. Počet dětí vzrostl na 236.⁶⁵

Ředitel začal těžký boj a úsilí o postavení nové české školy, neboť jen tak se mohla situace zlepšit. Tři roky posílal žádost, líčil poměry školy, navštěvoval úřady, jednal s vlivnými osobami a vytrval, i když se vše zdálo úplně beznadějně.⁶⁶

Úsilí se nakonec vyplatilo. Byl vytvořen velkorysý projekt na svou dobu velice moderní budovy. Ta měla být místem vzdělávání pro děti z následujících obcí: Chornice, Nectava, Březinky, Bezděčí, Biskupice, Libštejn, Bohuslavice, Hartinkov, Kladky, Jaroměřice, Chobyně, Vysoká, Vrážné, Dzbel, Hvozd, Hačky, Dětkovice, Jesenec, Raková, Ochoz, Nové Dědina, Křemenec, Ponikev, Malení a Konice. Škola se tedy měla stát centrem vzdělání pro děti z Jevíčska a Konicka. Občané výše uvedených obcí přispěli menším i větším dílem finanční sbírkou a vlastní prací k tomu, že byla tato budova postavena ve velice krátkém čase, a tím byly položeny i základy nezastupitelnosti školy v regionu. Šlo-li někde o školu, kterou si občané vyvzdorovali, byla to právě škola v Chornicích.⁶⁷

4. října 1933 se začalo pracovat na stavbě nové školní budovy. Výstavbou budovy byla pověřena firma Ing. Františka Švancary z Brna. Cena činila 824 115 Kč. Němečtí představitelé obce si aspoň prosadili to, že škola musela být postavena až za vesnicí. Výstavba musela být během zimy přerušena, ale hned následující rok v březnu se ve stavbě pokračovalo. Materiál, který byl na stavbu budovy použit, byl ten nejkvalitnější a důležité bylo i to, že při stavbě budovy našlo na rok práci velké množství lidí z regionu, od zedníků až po tesaře, či pokrývače. Dokončena a slavnostně otevřena byla škola v rekordním čase 2. června 1935.⁶⁸

⁶⁴ *Kronika základní školy Chornice, 1918–1939*, s. 26.

⁶⁵ Tamtéž, s. 26.

⁶⁶ *50 let české měšťanské školy v Chornicích, Sborník*, Chornice, 1985, s. 6.

⁶⁷ Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání „Zelená škola“ Verze: č. 3.00 - červen 2016, s. 2.

⁶⁸ *Kronika základní školy Chornice, 1918–1939*, s. 46.

Slavnost otevření školy se stala obrovským svátkem v historii české menšiny v regionu, proto byla připravena slavnostní výzdoba a bohatý celodenní program. Do obce byly vypraveny tři zvláštní vlaky pro účastníky oslav. Po dobu slavnosti byla novostavba otevřena pro veřejnost a uvnitř byly vystaveny práce žáků. Kolem poledne se shromáždily spolky a občané před školní budovou a následoval průvod obcí. Průvodu se účastnili jak žáci místní školy, tak i ženy v národních krojích. Odhaduje se, že průvod mohl mít kolem 2500 účastníků. Odpoledne bylo vyplněno kulturním a tělovýchovným vystoupením žáků školy. Slavnosti se zúčastnily i významné osobnosti regionu, například okresní hejtman Dr. Hovůrka, inspektor Stuchlík, inspektor Votava a další.⁶⁹

K příležitosti otevření školy složil hudebník Robert Machálek ze sousedních Biskupic slavnostní pochod, který věnoval řediteli školy Františku Medříkovi.

Budova školy vynikala svou moderností. Třídy byly prostorné a světlé, součástí byla i pracovna, tělocvična a jídelna s kuchyní. V budově byl i důstojný čtyřpokojový byt pro ředitele školy. Následující roky byly nové prostory školy plně využívány, protože děti do školy docházel hojný počet a v roce 1936 bylo otevřeno celkem 7 tříd jenom školy měšťanské, dvě třídy obecní školy a jedno oddělení mateřské školy. Bohužel, škola se netěšila z nové budovy dlouho. Válka se blížila a výsledky Mnichova 1938 vedly k tomu, že škola byla s počátkem války uzavřena. Již v listopadu 1938 byla budova přičleněna říšskoněmecké ženské pracovní službě a od roku 1944 až do osvobození v ní byla vojenská nemocnice. Ředitel Medřík odchází z Chornic do Městečka Trnávky a pro české děti z chornické školy se našla místa v okolních českých školách. Ke konci války byla budova vykradena a poškozena, s příchodem ruských vojáků krátce sloužila i k ubytování jednoho vojenského oddílu, který budovu také nešetřil.⁷⁰

2.3 Školství v českých zemích mezi lety 1939–1945

Jelikož škola v Chornicích byla v těchto letech uzavřena, podíváme se na celkovou situaci českého školství na území naší země v daném období.

V tomto období mluvíme o našem území jako o Protektorátu Čechy a Morava. Protektorát vznikl následkem Mnichovské dohody 16. března 1939. Po vytvoření protektorátu došlo ke snížení pravomocí české vlády ve školství, kompetence přešly na Velkoněmeckou říši.

⁶⁹ *Kronika základní školy Chornice, 1918–1939*, s. 76.

⁷⁰ *Tamtéž*, s. 125.

Tohle vedlo k rapidnímu úpadku českých škol a naopak vzrůstu počtu německých škol, kterých na našem území začalo výrazně přibývat.⁷¹

Nacistický útlak se projevoval ve všech oblastech. Byla zastavena činnost pedagogických časopisů, byly zrušeny zemské školní rady, později i okresní a městské školní výbory.

Smutná událost, která se zapsala do historie, bylo uzavření českých vysokých škol v souvislosti s událostmi v listopadu 1939, kdy nejprve byly zavírány vysoké školy a potom následovalo věznění a popravy některých vysokoškolských studentů. Útlak pocítily nejen vysoké školy, ale i střední a základní školy, hlavně co se týče vyučovaného obsahu. I některé střední školy byly uzavřeny.⁷² Například studenti nedalekého gymnázia v Jevíčku museli během války dojíždět do gymnázia v Boskovicích, protože jevíčské gymnázium bylo v roce 1941 německými úřady uzavřeno až do konce války.

Vývoj po roce 1945 po krátkém demokratickém období přetřel nástup komunistů s jejich „projektem“ jednotné školy.

2.4 Dějiny školství v Chornicích v letech 1945 až 1970

Po válce nastává pro chornickou školu nová etapa. V Chornicích začal pracovat nově ustanovený národní výbor, který měl vyřešit i otázku odsunu Němců. Německá škola ve středu obce byla přeměněna na školu českou a docházely do ní děti nižšího stupně (obecné školy), nejen děti české, ale do vyřešení odsunu v roce 1946 i děti německé.

Znovuobnovení výuky mělo rychlý spád. 18. května přichází do Chornic nový ředitel, tím se stává Arnold Maršálek. Budovu nechal vymalovat, vyčistit a upravit což bylo dost náročné. I přes počáteční potíže byla v Chornicích už 18. června zahájena výuka. V obecné škole nastoupilo prvních 12 českých dětí a budova měšťanské školy přivítala děti starší a současně i 90 dětí ze sousedních Biskupic.⁷³ Během prázdnin byl obstarán školní nábytek, dovezený z okolních škol, ale k prvotnímu účelu posloužil.⁷⁴

Počet žáků začal rychle stoupat jak na obecné tak i na měšťanské škole. Obecnou školu navštěvovalo 69 dětí (z toho 46 českých a 23 německých) a měšťanskou 158 dětí (z toho 136 českých a 22 německých). Důvodem přibývání počtu dětí bylo také stěhování nových rodin do

⁷¹ Gerhart, J., Kuklík, J. *Dramatické i všední dny Protektorátu*, Praha, 1996. s. 315.

⁷² Vališová, A., Kasíková, H a kolektiv. *Pedagogika pro učitele - Školský systém v českých zemích*. 1 vyd. Praha, Grada Publishing, a.s., 2007, s. 84

⁷³ *Kronika základní školy Chornice, 1945–1970*, s. 55.

⁷⁴ *50 let české měšťanské školy v Chornicích, Sborník*, Chornice, 1985, s. 6.

Chornic. Proto bylo nutné otevřít školu i pro menší děti. 1. září 1945 byla v Chornicích otevřena také mateřská škola.⁷⁵

Výuka ve škole navázala na předválečný školský systém. V průběhu roku 1945 byly vydány „Přechodné učební osnovy pro školy obecné, měšťanské a střední na školní rok 1945-1946“. Ty byly několikrát upravovány a platily až do roku 1948.

Docházka do školy obecné byla po válce opět prodloužena ze čtyř na pět let. Škola měšťanská byla tříletá. Od 4. ročníku byla na obecné škole zavedena výuka ruského jazyka a od 3. ročníku občanská výchova. Nově zavedený předmět výtvarná výchova zahrnoval kreslení, psaní a chlapecké ruční práce. Měšťanská škola měla tři postupné ročníky a k nim byl po válce přidán Jednoroční učební kurz. Ten měl nahrazovat čtvrtý ročník těm, kteří nešli studovat, nebo těm, kteří z důvodu války neměli měšťanskou školu ukončenou.⁷⁶ I z těchto ročníků výjimečně mohli být budoucí studenti, například absolventem Jednoročního učebního kurzu v chornické škole byl dnes již nežijící dirigent Slovenského národního divadla v Bratislavě, absolvent brněnské konzervatoře Adolf Vykydal, rodák z obce Biskupice, významná osobnost světa vážné hudby.⁷⁷

Přišel však únorový komunistický puč v roce 1948 a celé školství se proměňuje. Vzniká tzv. jednotná škola, která je koncipována podle sovětského vzoru, mění se učebnice i náplň výuky. Podle sovětského vzoru jsou ve školách zřizovány pionýrské organizace. Vše je měněno tak, aby se z našich škol staly politické instituce. Mezi učiteli panuje strach. Na mnoha školách je učitelům zakázáno učit z politických důvodů. Vše, co prožívá společnost, prožívají i školy. A tady dost často záleží na osobnosti ředitele školy, zda se dokáže za své učitele postavit a jaké prostředí a ovzduší na škole vytvoří. V Chornicích k žádným výrazným projevům komunistické represe nedošlo. Samozřejmě ale škola musela plnit vše, co režim přikazoval. Učitelé na venkově vždy zaujímali významné postavení a komunističtí funkcionáři obcí a okresů si byli vědomi možného vlivu na myšlení dětí i jejich rodičů.⁷⁸

Od 1. září 1948 byla škola rozdělena na Národní školu, jejímž ředitelem se stal Rudolf Kaláb a Újezdni měšťanskou školu, kterou spravoval Arnold Maršálek. V tomto období navštěvovali školu žáci nejen z Chornic ale také z Březinek, Nectavy, Bezděčí, Biskupic, Chobyně, Vrážného, Jesence a obce Dzbel.⁷⁹

⁷⁵ *Kronika základní školy Chornice, 1945–1970*, s. 56.

⁷⁶ Tamtéž, s. 61.

⁷⁷ Osobnosti obcí: Adolf Vykydal. *Svitavský deník* [online]. [cit. 2017-04-29]. Dostupné z: http://svitavsky.denik.cz/zpravy_region/osobnosti-obci-adolf-vykydal-projevoval-hudebni-talent-uz-jako-dite-20140519.html

⁷⁸ *Kronika základní školy Chornice, 1945–1970*, s. 62.

⁷⁹ *Kronika základní školy Chornice, 1945–1970*, s. 63.

Změnila se i vybavenost tříd. V roce 1950 ministerstvo techniky poskytlo chornické škole částku 450 000 korun, a škola byla vybavena novým nábytkem a pomůckami, takže patřila k nejlépe vybaveným školám v okrese. Tato modernizace byla dovršena v roce 1960 novým vybavením tělocvičny, které bylo tak kvalitní, že částečně slouží dodnes. Na počátku padesátých let bylo započato i s budováním odborných kabinetů. Nejlepší úroveň brzy dosáhly kabinety fyziky, chemie, a kabinet zeměpisný a dějepisný. Dobře vybavena byla i učitelská a žákovská knihovna.⁸⁰

V roce 1950 byl škole přidělen pozemek přímo proti budově školy. Ihned tu bylo vybudováno školní hřiště a za ním založen ovocný sad. Škola tím opět rozšířila svoje možnosti. Na hřišti se hodně sportovalo a využívala je ke sportu i místní mládež. Ovocný sad a záhonky za ním dobře posloužily k výuce pracovního vyučování.⁸¹

Rodičovské sdružení začalo na škole působit od 30. listopadu 1949

V roce 1950 vzniká v Chornicích Jednotné zemědělské družstvo (JZD). Stává se samozřejmostí, že se škola musí zúčastňovat brigád, především sběru brambor. Některé z těchto aktivit jsou pro nás dnes úsměvné, například sběr brouka amerického – mandelinky bramborové, kterou podle nenávisné propagandy prý k nám poslali Američané, aby nás připravili o úrodu brambor.

Pionýrská organizace narážela na odpor rodičů, ale na školy i rodiče byl veden tlak, aby ve všech školách organizace pracovala. Byla založena a dne 26. prosince 1950 celkem 62 dětí složilo slavnostní pionýrský slib.⁸²

Dne 1. 9. 1953 začala platit nová reforma školství, která zrušila národní školy a sloučila školy národní a měšťánské v nové osmileté střední školy. V Chornicích tak osmiletá škola měla dvě budovy, ale jedno vedení, ředitelem byl stále Arnold Maršálek. V tomto roce měla škola celkem 10 tříd a 277 žáků.⁸³

V roce 1953 byl vydán nový zákon o školské soustavě a také zákon o vzdělání učitelů. Začala se budovat jednotná škola, bylo odstraněno rozdělení na oddělené školských stupňů, mělo to zajistit, aby v jednotlivých ročnících na sebe učivo navazovalo.

V roce 1958 se konal 11. sjezd Komunistické strany Československa, který se zabýval stavem českého školství. Nakonec se komunističtí představitelé rozhodli prodloužit základní

⁸⁰ *50 let české měšťánské školy v Chornicích, Sborník*, Chornice, 1985, s. 6.

⁸¹ *Kronika základní školy Chornice, 1945–1970*, s. 68.

⁸² Tamtéž, s. 69.

⁸³ Tamtéž, s. 74.

vzdělání a zvolili nové cíle vzdělání. Chtěli docílit, aby si žák ze školy odnášel nejen všeobecné znalosti ale také základy manuální zručnosti.⁸⁴

Ve škole byla vytvořena závodní organizace Komunistické strany Československa (KSC), která zahájila svoji činnost 26. dubna 1955. Působilo v ní celkem 7 komunistů učitelů.⁸⁵

Pro výuku technické výroby bylo nutné vybavit školní dílnu, aby se mohli chlapci v tomto oboru vzdělávat, proto se postupně začalo získávat vybavení k tomu potřebné. Už následující rok byla dílna plně vybavena a mohlo se začít vyučovat.

Učitelé školy výrazně podporovali zájmovou činnost žáků. Budova školy byla v tělocvičně již od svého postavení vybavena jevištěm, a tak netrvalo dlouho a ve škole začal pracovat divadelní kroužek. Do práce na divadelních představeních se zapojili snad všichni učitelé a škola nacvičila řadu divadelních představení. Hrály se především pohádky, například Sněhurka a sedm trpaslíků, princezna Pampeliška, Popelka, Dvanáct měsíčků a divadelní hra Partyzán. Tato představení měla velmi dobrou odezvu u občanů obce. Z výtěžku byla pro školu zakoupena řada pomůcek, například televizor, zvukový promítací přístroj, ale i první školní meteorologická stanice na okrese. Ve spolupráci s tělovýchovnou jednotou Sokol byly vyrobeny rámy na kulisy. Z výtěžku her se časem nakoupily nové kulisy, opona, reflektory a další rekvizity.⁸⁶

V roce 1960 byl schválen nový školský zákon nazvaný Zákon o soustavě výchovy a vzdělání. Obsahoval všechny školy a výchovná zařízení, zajišťoval návaznost mezi jednotlivými typy škol a možnost získat i nejvyšší vzdělání v této soustavě.

V roce 1962 odchází do důchodu ředitel školy Arnold Maršálek a nastupuje nový ředitel Josef Havlena.⁸⁷ Byl to svědomitý ředitel, náročný k učitelům i k sobě. Škole věnoval podstatnou část svého volného času. V obci pracoval i jako poslanec MNV a jednatel TJ Sokol. Škola nadále pracovala, v polovině 60 let začala spolupracovat i s hudební školou a na škole byla zajištěna výuka klavíru pro všechny zájemce. Byla tu zahájena pro zájemce i nepovinná výuka německého jazyka. Žáci jezdili za kulturou na divadla do Olomouce a herci z divadel v Šumperku a Jihlavě pravidelně navštěvovali chornickou školu se svými pásmy. Rozvíjel se i sport. Za školou bylo vybudováno kluziště a chorničtí žáci začali hrát hokej. Byli v něm celkem úspěšní, ale v polovině 70. let hokej skončil, protože v obci se začal projevovat nedostatek vody, a tak stříkání kluziště bylo zakázáno. Škola ale dále rozvíjela své sportovní aktivity, své

⁸⁴ Vališová, A, Kasíková, H a kolektiv. *Pedagogika pro učitele - Školský systém v českých zemích*. 1 vyd. Praha, Grada Publishing, a.s., 2007. s. 85.

⁸⁵ *Kronika základní školy Chornice, 1945–1970*, s. 77.

⁸⁶ Tamtéž, s. 91.

⁸⁷ Tamtéž, s. 99.

místo si na škole vydobyla košíková, chlapi hráli kopanou a začalo se jezdit i na lyžařské kurzy. Sportovní tradice pokračuje dodnes.⁸⁸

Krátce, v souvislosti s vývojem na konci šedesátých let byla na škole zrušena pionýrská organizace. Lidé měli na krátkou dobu pocit, že se rodí nový stát a přicházejí lepší časy. Po vpádu spojeneckých vojsk bylo jasné, že se společnost vrátí ke starým pořádkům. Nastala normalizace. V roce 1970 měla škola celkem 12 tříd a přesně 300 žáků.

2.5 Dějiny školství v Chornicích od roku 1970 až 1989

Toto období plynule navazuje na ta předchozí. Ředitelem školy zůstává Josef Havlena.

V roce 1973 došlo k výraznému růstu počtu členů pionýrské organizace, z původního se počet zvýšil na 142 členů. Organizace se v tomto roce zúčastnila akcí jako například sběr odpadních surovin, pomoc místnímu JZD, uspořádání dětského karnevalu a organizováním sbírek. Všechny zmíněné aktivity svědčí o tom, že pionýrská organizace je aktivní a že normalizace proběhla.⁸⁹

Pro chornickou školu bylo snad nejhorším rozhodnutím to, že představitelé OV KSČ rozhodli o přesunu dětí z Biskupic do základní školy v Jaroměřicích. Šlo o 90 dětí. Důvodem měla být skutečnost, že Jaroměřice měly v té době málo žáků a jeden z funkcionářů okresu, který z Jaroměřic pocházel, chtěl tamní školu takto posílit. Nikde o tom nenajdeme zápis, jde o tvrzení tehdejších pamětníků. Občané Biskupic toto chápali jako obrovskou zradu školy, kterou vždy podporovali a Chornicím to nikdy neodpustili. Chornicím to za pár let přineslo také problémy. Škole začínali ubývat žáci a šlo o úbytek významný. Samozřejmě, nešlo jen o biskupické děti, ale škola přišla i o děti z Konicka, protože děti z této oblasti začínají přecházet do školy v Konici, kde to bylo pro ně blíže a měly i lepší možnost dopravy do školy, protože autobusová i vlaková doprava začíná být organizována podle okresů a Chornice patří k okresu Svitavy. Okresní úřad ve Svitavách začíná „dusit“ i malé obce v okolí a postupně dochází k rušení malotřídek v malých obcích.

Od 2. září 1974 začali navštěvovat chornickou školu žáci z Hartinkova, protože tamní jednotřídní škola byla 31. července 1974 zrušena. Následující rok dne 1. září 1975 se přidali k žákům z Hartinkova i žáci z Bezděčí u Trnávky, odkud dříve chodily děti až na druhý stupeň, protože jejich jednotřídní škola byla také uzavřena pro nízký počet žáků. A v roce 1976 začali

⁸⁸ *Kronika základní školy Chornice, 1945–1970, s. 97.*

⁸⁹ *Kronika základní školy Chornice, 1970–1991, s. 39.*

školu navštěvovat i žáci šestého až devátého ročníku z Vysoké, protože byla zrušena výuka na druhém stupni v Kladkách, kam tito žáci tehdy chodili.⁹⁰ Mohlo by se zdát, že si tím chornická škola polepšila, ale ve skutečnosti se tím urychlilo stárnutí těchto malých obcí, protože mladí lidé odtam odcházeli a dnes již z těchto obcí jezdí jen hrstka dětí, protože tyto vesničky stále více využívají chalupáři.

Od ledna roku 1974 začal platit nový klasifikační řád, který více prohluboval socialistický charakter školy. Ve škole nemělo jít pouze o známky, ale prvořadým úkolem byla socialistická výchova mladého pokolení a co nejužší spojení výuky s praktickým životem.⁹¹

Postupně došlo k zlepšení materiálního vybavení školy, byl zakoupen nový nábytek do pionýrské klubovny, ředitelny, sborovny a v roce 1978 byla dokončena přípojka k elektroinstalaci. Následující rok byla provedena rekonstrukce celého sociálního zařízení v hlavní budově školy.⁹²

V roce 1979 vyšel další školský zákon o opatřeních v soustavě základních a středních škol, který zavedl osmiletou základní školu složenou ze dvou stupňů. První stupeň základní školy byl zkrácen o jeden rok a vyučování probíhalo podle vzoru sovětské školy. Od tohoto systému se nakonec upustilo, protože učivo bylo pro děti moc složité a hrozilo, že ho žáci nezvládnou.⁹³

Změna ve vedení školy nastává roku 1979, kdy stávající ředitel odešel do důchodu a místa ředitele školy se ujímá Ivan Janko. Nový ředitel, ale ve funkci zůstal jen rok, potom odešel do školy v Zaječí, a na jeho místo nastoupila Věra Vymětalová.⁹⁴

Během roku 1980 se postupně zlepšilo prostředí obou školních budov, školní družina byla vybavena novým nábytkem také se dokončila úprava pionýrské klubovny. Bylo zlepšeno i prostředí školní jídelny. Následující rok se pokračovalo s opravami, položila se podlahová krytina v učebnách prvního stupně, v šatně a ve sborovně.⁹⁵

V průběhu školního roku 1982–1983 nacvičili učitelé s žáky kulturní programy pro různé veřejné besedy a akce. Povedenou akcí byla tělovýchovná akademie, kterou škola uspořádala s TJ Sokol. Výtěžek z této akce byl poslán na fond solidarity.⁹⁶

⁹⁰ *Kronika základní školy Chornice, 1970–1991*, s. 58-80.

⁹¹ Tamtéž, s. 57.

⁹² Tamtéž, s. 52.

⁹³ Tamtéž, s. 110.

⁹⁴ Tamtéž, s. 113.

⁹⁵ Tamtéž, s. 132-144.

⁹⁶ Tamtéž, s. 151.

V roce 1984 vyšel další zákon o soustavě základních škol, středních škol a vyšších odborných škol. Zákon zrušil povinnou devítiletou školní docházku a prodloužil ji na deset let, při které bylo povinné jít studovat po základní škole ještě dva roky na střední školu.

Roku 1985 oslavila škola výročí padesát let otevření české měšťanské školy v Chornicích. Na oslavu byli pozváni bývalí učitelé i zaměstnanci školy a žáci. Přípravu oslav řídil přípravný výbor, který se scházel od 15. dubna 1985. Oslava se konala 15. června 1985 a probíhala od rána až do večerních hodin.⁹⁷

V následujícím roce 1986 začaly opravy omítky budovy školy a v obci se začala stavět mateřská škola.⁹⁸

V těchto letech postupně docházelo k poklesu počtu žáků. Pokles následoval i následující roky a hrozilo spojování tříd, proto ředitelka Věra Vymětalová začala tuto situaci řešit spolu s výborem KSČ. Začalo se jednat o tom, že by měli školu začít navštěvovat žáci z Biskupic. Návrh ale nebyl nakonec odsouhlasen, a dalo se i předpokládat, že biskupičtí občané by tento návrh odmítli.

Po celý rok 1988 školu trápila špatná podlaha v tělocvičně, proto se začala opravovat a žáci tehdy celý rok neměli tělocvičnu k dispozici, proto museli cvičit na hřišti, na chodbě nebo v klubovně. I přes toho všechno se žáci dále účastnili sportovních soutěží a byli úspěšní.⁹⁹ Přišel rok 1989 a s ním i uvolnění, svoboda a demokracie. Komunistický režim padl.

2.6 Dějiny školství v Chornicích 1986 - 2016

Mezi lidmi v celé zemi bylo velké nadšení, většina věřila tomu, že země se rychle vypořádá s minulostí, a že se vše změní k lepšímu. Školství stálo před úkoly odpolitizování celého školského systému, zrušení jednotné školy, a očekávalo se, že se vše zlepší zavedením odvětvového řízení. Na základě zákona o státní správě a samosprávě ve školství, byly správní kompetence soustředěny do rukou Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT) a byly zřízeny školské úřady jako střední článek správy školství. Školy byly vyňaty z pravomocí okresních a krajských národních výborů a podřízeny těmto školským úřadům. Spolu se správními kompetencemi byly na MŠMT převedeny i odpovídající kompetence v oblasti financování škol. O dvanáct let později, v souvislosti s reformou státní správy však bylo

⁹⁷ *Kronika základní školy Chornice, 1970–1991*, s. 171-173.

⁹⁸ Tamtéž, s. 190.

⁹⁹ Tamtéž, s. 219.

odvětvové řízení školství zákonem č. 284/2002 Sb. zrušeno a správa škol přešla na obecní a krajské úřady.¹⁰⁰

V roce 1990 byla zkrácena povinná školní docházka z desíti na devět let a také byla prodloužena docházka na základní škole z osmi na devět let. Pro nadané žáky vznikla víceletá gymnázia a začaly být zakládány soukromé školy a církevní školy. Byla zavedena povinná devítiletá školní docházka na základní škole roku 1995. Základní škola byla rozdělena na pětiletý první stupeň a čtyřletý druhý stupeň.¹⁰¹

V chornické základní škole dochází ke změně řízení školy. Dosavadní ředitelka školy Věra Vymětalová odchází do důchodu a na základě konkurzního řízení se ředitelem školy stává k 1. 9. 1990 Jaroslav Vyhlídal. Ten je ředitelem školy až do současnosti.¹⁰²

Škola se zapojuje do dění v obci. Ředitel školy i část učitelů se stávají členy nově zvoleného zastupitelstva obce a usilují o to, aby se škola stala pevnou součástí obce a aby nově vzniklé zastupitelstvo přijalo školu jako partnera pro rozvoj obce a aby si všichni občané uvědomili důležitost školy v obci. To se podařilo.

Protože poslední větší úpravy byly pouze v budově druhého stupně, bylo hlavním úkolem zrenovovat budovu prvního stupně, která pro své stáří a nezáměr bývalých funkcionářů obce špatně sloužila svému účelu. Nejdříve byla přeměněna kotelna na pevná paliva. Následovalo celkové přebudování sociálního zařízení v obou poschodích budovy a nová střecha. V roce 1997 byla škola nově omítnuta. Při přeměně omítky se dbalo na to, aby škola pěkně vypadala. Stará šedivá omítka z 60 let byla nahrazena omítkou barevnou s plastickými prvky. Návrh zpracoval Ing. Kruml, který byl napojen na obnovu obce, jak uvádím v kapitole o spolkové činnosti. Po této úpravě se budova stala nejhezčí budovou v obci a stala se inspirací pro celou obec. Občané renovovali omítky svých domků, takže obec najednou začala být barevnější, veselejší a krásnější. Dověšením úprav této budovy byla výměna oken v roce 2009.¹⁰³

Budova druhého stupně dostala v roce 1997 nová okna v tělocvičně a v roce 2010 jsou měněna okna v celé budově. Největší renovací však prošla budova druhého stupně v roce 2015, kdy škola dostala novou zateplenou omítku, a byly provedeny všechny stavební úpravy, které škola potřebovala.¹⁰⁴ Dnes na sebe budova upozorní novou ostře žlutou omítkou každého, kdo do obce přijíždí od Prostějova.

¹⁰⁰ ZŠ Chornice, *Výroční zpráva o činnosti školy*, Školní rok 2001/2002, Chornice, 2002.

¹⁰¹ *Kronika základní školy Chornice, 1970–1991*, s. 224.

¹⁰² Tamtéž, s. 226.

¹⁰³ ZŠ Chornice, *Výroční zpráva o činnosti školy*, Školní rok 2009/2010, Chornice, 2010.

¹⁰⁴ ZŠ Chornice, *Výroční zpráva o činnosti školy*, Školní rok 2015/2016, Chornice, 2016.

Před školou stojí moderní víceúčelové hřiště s umělým povrchem. Těžko bychom někde na vesnici hledali podobné hřiště. Toto hřiště slouží nejen škole, ale i občanům obce a o obsazení hřiště v odpoledních hodinách je veliký zájem. Vystavěno bylo za pomoci dotace MŠMT v roce 2006.¹⁰⁵

Ve spolupráci s obcí docházelo i ke změnám ve vybavení školních budov, takže škola má ve všech třídách nový nábytek, nově je vybavena kuchyň a jídelna, nový nábytek dostala i ředitelna a sborovna v hlavní budově. Samozřejmostí je nové osvětlení, rychlý internet, počítačové učebny v obou budovách, interaktivní tabule a další technika.

Nesmíme zapomínat na mateřskou školu. Ta byla sice vystavěna v roce 1987, ale nedostatky, které budova měla díky tomu, že se stavěla v akci a pracoval na stavbě kdekdo, se začaly postupně projevovat. Proto byla v létě 2013 provedena celková rekonstrukce budovy zahrnující výměnu oken a dveří, zateplení, novou barevnou fasádu a ekologické vytápění pomocí tepelných čerpadel. V souvislosti s výše uvedenými stavebními úpravami bylo také instalováno nové venkovní (únikové) schodiště a zábradlí na balkoně. Ve třídách a ložnicích byly položeny nové podlahové krytiny.¹⁰⁶ V roce 2015 byla modernizace dovršena přestavbou sociálních zařízení.¹⁰⁷ Vzhledem k tomu, že budova se nachází v klidném prostředí, je obklopena dostatečně velkou a udržovanou zahradou, která nabízí dětem možnost využít kolotoč, houpačky a skluzavku, mají tu i malí občanci výborné zázemí.

V roce 2003 se spojuje základní škola s mateřskou školou a vzniká právní subjekt Základní škola a mateřská škola Chornice, okres Svitavy. Ředitelem subjektu zůstává Jaroslav Vyhlídal, který jmenuje do funkce vedoucí učitelky Stanislavu Krejčířovou, kterou po jejím odchodu do důchodu nahrazuje Hana Němcová.¹⁰⁸

Devadesátá léta přinesla mnoho pozitivního, ale venkovským školám také existenční starosti. Tím, že žáci, respektive jejich rodiče dostali možnost výběru školy, došlo k tomu, že mnozí rodiče začali své žáky posílat na osmiletá gymnázia. Je to jistě v pořádku, když dítě má možnost volit mezi základní školou a gymnáziem, ale právě na venkově, kde i naplněnost gymnázií není velká, je to spojeno s tím, že na gymnázia odchází i ti žáci, kterým by spíše vyhovovaly vzdělávací metody základní školy. Spojíme-li si tuto skutečnost s financováním škol podle počtu žáků, dostáváme se k problému, zda vesnice školu udrží a k otázce, zda chce školu udržet. K tomu přistupovaly různé obce různě. Některé školu zrušily, jinde zůstal jen

¹⁰⁵ ZŠ Chornice, *Výroční zpráva o činnosti školy*, Školní rok 2005/2006, Chornice, 2006.

¹⁰⁶ ZŠ Chornice, *Výroční zpráva o činnosti školy*, Školní rok 2012/2013, Chornice, 2013.

¹⁰⁷ ZŠ Chornice, *Výroční zpráva o činnosti školy*, Školní rok 2014/2015, Chornice, 2015.

¹⁰⁸ Zřizovací listina pro příspěvkovou organizaci Základní škola a mateřskou škola Chornice, okres Svitavy, 1. 1. 2003.

první stupeň. Chornice naštěstí mají zastupitelstvo, které nikdy neuvažovalo, že by školu zrušilo. Naopak, škola je pro zastupitele obce prioritou. Všichni si uvědomují důležitost školy pro život obce.¹⁰⁹

V Chornicích byl pokles žáků takový, že po roce 2008, kdy se základní škola dostala počtem žáků na přibližně 120 dětí, musela školu začít dofinancovávat obec.¹¹⁰ Pokles počtu dětí byl významný a pokračoval až do roku 2013.¹¹¹ Nyní se pomalu zvyšuje.

V současné době má základní škola 80 žáků a patří k nejmenším úplným školám v naší republice.¹¹² Patří k nejmenším co do počtu žáků, ale rozhodně není nejmenší podle svých výsledků. O úspěších žáků asi nemohou hovořit výsledky přijímacího řízení na střední školy. Za ta léta, co jsou školy placeny podle počtu žáků, jsme si totiž zvykli, že střední školy berou každého žáka. Ale jsou tady soutěže, ve kterých chornická škola dosahuje významných úspěchů. Především soutěže přírodovědné, kde se chorničtí žáci umísťují na předních místech v okrese, občas postoupí i do krajských kol. Vztah chornických dětí ke sportu je zúročen v mnoha úspěších našich žáků v košíkové a ze spolupráce se Sokolem má škola i žáky, kteří se v gymnastice umístili i v celostátních kolech gymnastických soutěží. Je tu ale i čtenářství. Láska ke knize provázela žáky z Chornic vždy a škola se snaží o to, aby i v době nových moderních lákadel láska ke knize nevymizela.

Učitelé školy mají snahu, aby žáci školy získali dobrý vztah ke své obci, ke svému regionu. Je již tradicí každoroční vánoční vystoupení žáků školy pro občany obce. Kulturní dům je vždy plný a vystoupení chornických dětí je veřejností vždy s radostí přijímáno. Po léta se škola snaží do svého dění přitáhnout i rodiče. S velkým úspěchem se setkávají poznávací zájezdy za kulturními památkami Itálie, pořádané jednou za čtyři roky pro žáky druhého stupně.¹¹³ Zájezdu se zúčastňují i rodiče a škola se snaží oslovovat složky a podnikatele s žádostí o sponzorský dar, takže toto týdenní poznávání je pro všechny za příjemnou cenu.

Důležitou oblastí rozvoje dětské osobnosti je kulturní a vlastivědné poznání. Škola zařazuje do svého plánu nejméně dvakrát ročně zájezd za poznáním naší země. Projektem na více let je projekt poznávání měst okresu, kdy žáci každý rok navštíví jedno ze čtyř měst okresu (Moravskou Třebovou, Poličku, Litomyšl, Svitavy), aby poznali jeho krásy a historii. S velkým úspěchem se setkává každoroční přednáška cestovatele Jiřího Kolbavy, který své tematické přednášky dělá ve spolupráci s Obcí Chornice vždy přímo pro chornickou školu a škola na tuto

¹⁰⁹ *Kronika základní školy Chornice, 1970–1991*, s. 221.

¹¹⁰ ZŠ Chornice, *Výroční zpráva o činnosti školy*, Školní rok 2008/2009, Chornice, 2009.

¹¹¹ ZŠ Chornice, *Výroční zpráva o činnosti školy*, Školní rok 2013/2014, Chornice, 2014.

¹¹² ZŠ Chornice, *Výroční zpráva o činnosti školy*, Školní rok 2015/2016, Chornice, 2016.

¹¹³ ZŠ Chornice, *Výroční zpráva o činnosti školy*, Školní rok 2009/2010, Chornice, 2010.

přednášku zve i žáky z okolních škol. K roku 2016 se konala již počtvrté.¹¹⁴

Škola zařazuje a bude nadále do svého plánu zařazovat projektové dny. Řada školních akcí probíhá za spolupráce s obcí, která například přispívá i k nákupu cen do různých školních soutěží. V době mimo vyučování je využívána budova 1. stupně, kde probíhá cvičení žen, kterého se zúčastňují i starší žákyně školy. Škola pořádá pravidelně výstavky výtvarných prací žáků v obci. S výsledky vánočních a velikonočních dílen se škola chlubí i v kulturním domě a občané si tu mohou vybrat výrobky ke zkrášlení své domácnosti. O práci školy je veřejnost pravidelně informována v obecním zpravodaji i ve školním časopise Zelený Chornáček.¹¹⁵

Dobrou spoluprací má škola i s místními spolky a složkami. Příkladná je spolupráce s místním spolkem hasičů, který pro děti připravuje zajímavé akce. Žáci MŠ i ZŠ se také zapojují do výtvarné soutěže, vypsané Hasičským záchranným sborem Pardubického kraje, ve které každoročně žáci naší školy patří k nejúspěšnějším. Úspěšně pracuje i kroužek mladých hasičů pod vedením pana Ševčíka. Další tradiční kroužek je keramický pod vedením paní Sekeréšové, které poskytuje zázemí obec v klubovně rybářů. Mladší žáci navštěvují kroužek taneční, který zřizujeme ve spolupráci se ZUŠ Jevíčko. Do činnosti jsou zapojeny děti i ve spolku rybářů. Další činnost žáků je prováděna v rámci Sokola, kde vedle velmi úspěšných gymnastů pracuje i oddíl kopané a oddíl florbalu.¹¹⁶

Od školního roku 2007 - 2008 pracuje základní škola podle vlastního vzdělávacího programu Zelená škola. Bližší charakteristika tohoto vzdělávacího programu je obsažena ve Výroční zprávě základní školy za školní rok 2007/2008. (Viz příloha 1)

V současnosti má rodič právo vybrat pro dítě školu dle vlastního uvážení. Tak dochází k tomu, že se školy o žáky přetahují a mnoho venkovských škol v důsledku nezájmu zaniká. Je velkou výhodou a předností, když má i malá obec svou vlastní školu. Věřme, že další vývoj ve společnosti bude přát udržení malých venkovských škol, které v dětech pěstují vztah a lásku k venkovu, k přírodě, k tradicím. A doufejme, že škola v Chornicích bude fungovat ještě dlouho.

Seznam ředitelů/ředitelek školy v Chornicích:

1919 – 1930 Jan Trefil

1930 – 1939 František Medřík

¹¹⁴ ZŠ Chornice, *Výroční zpráva o činnosti školy*, Školní rok 2016/2017, Chornice, 2016.

¹¹⁵ Rozhovor s Jaroslavem Vyhlídalem, ředitelem školy, dne 29. 5. 2017.

¹¹⁶ Rozhovor s Jaroslavem Vyhlídalem, ředitelem školy, dne 29. 5. 2017.

1945 – 1962 Arnold Maršálek

1962 – 1979 Josef Havlena

1979 – 1980 Ivan Janko

1980 – 1990 Věra Vymětalová

1990 – současnost Jaroslav Vyhlídal ¹¹⁷

¹¹⁷ *Kroniky základní školy Chornice, 1918–1939, 1939–1970, 1970–1991.*

3 Spolková činnost

3.1 Historie

Lidé na vesnici si od dávných dob uvědomují nutnost vzájemné pomoci a spolupráce. Hlavním zdrojem obživy bylo pro venkovany vždy zemědělské hospodářství a to předpokládalo, že k řadě věcí budou vesničané přistupovat společně. Ne všichni měli dostatečnou vybavenost potahy a hospodářským náradím. Aby si mohli vypomáhat, musely mezi nimi existovat dobré vztahy a museli se domlouvat na společném obdělávání polí a luk. A jsou tu i další věci, které je nutno řešit společně a těmi jsou například úprava polních cest, úprava vodních toků, čištění obecních rybníků a podobně. Vzájemné vztahy mezi občany musí mít i nějaká pravidla, na základě kterých dobře fungují. Tyto vztahy na základě dodržovaných pravidel tedy předchází vzniku spolků na venkově.

Tradice spolků a spolkové činnosti v naší zemi sahá až do 19. století. Pád Bachova absolutismu v roce 1859 znamenal v Rakousku jisté politické uvolnění a přinesl některé dosud potlačované občanské svobody. Mimo jiné i spolčovací a shromažďovací právo, které zaručoval císařský diplom z roku 1861. Teprve po roce 1866, kdy Rakousko prohrálo válku s Pruskem, jsou na území Čech, Moravy a Slezska zakládány první spolky.¹¹⁸

Nejdříve vznikají hasičské spolky, což má svoji logiku. Spolky se snažily bojovat s ohněm, ničícím majetky a životy v situacích, na které byl jedinec krátký. Vesnice neměly peníze na placené hasičské sbory. Proto došlo ke sdružování hasičských nadšenců a ke vzniku prvních dobrovolných hasičských sborů. Tyto sbory nebojovaly jenom s ohněm, ale pomáhaly taky například při povodních.¹¹⁹ Právě na konci 19. století vznikaly i ve větších vesnicích první továrny a lidé si uvědomovali, že v případě požáru těchto zařízení již nestačí jen polévat hořící místa vodou, že je potřeba mít určité znalosti, fyzickou úroveň.

Vznikají ale i další spolky, které se snaží odrážet zájem občanů a jejich touhu po vzájemné pospolitosti.

A tak se objevuje pěvecký spolek Hlahol, sportovní a vlastenecký Sokol a katolicky orientovaný Orel, baráčníci, chovatelé, zahrádkáři atd., které všechny vedou k upevnování vztahů mezi vesničany.

O existenci spolků v německých Chornicích toho mnoho nevíme, protože v obci chybí dokumenty o jejich existenci, ale z vyprávění pamětníků je známo, že v obci existoval německý

¹¹⁸ MÜLLER, Karel B. *Češi a občanská společnost: pojem, problémy, východiska*. V Praze: Triton, 2002, s. 122.

¹¹⁹ Počátky hasičství. *Hasičské tradice* [online]. [cit. 2017-03-06]. Dostupné z: <http://www.hasicsketradice.cz/historie-3>

hasičský sbor, který připomínám níže, dále víme i o existenci divadelního spolku, pořádaly se plesy, organizovaní byli i sportovci.

Více informací máme teprve o nově vzniklých spolcích po osídlení obce českým obyvatelstvem v roce 1945. To však je od prvopočátku spojeno s nástupem komunistické nadvlády v zemi. Po únoru 1948 totiž činnost spolků v zemi nahradily společenské organizace, řízené centrálně a jednotně komunistickou stranou. V jejich práci se proto často projevoval formalismus, neboť jejich prvořadým úkolem byla pomoc při budování socialismu, až vedlejší věcí byla potřeba uspokojovat zájmy a potřeby občanů.¹²⁰

Podstatnou část činnosti nových organizací tvořily dobrovolné brigády při zajišťování akcí „Z“, účast na oslavách politických výročí, brigády na pomoc družstvu, sběr odpadových surovin a podobně. Na druhé straně bylo možné pod ně skrýt i dobrovolné aktivity jako pořádání plesů a obecních tancovaček, besedy s lékařem, sportovní činnost a další aktivity, které sblížovaly občany vesnice. Tak byl roku 1948 založen Svaz československo-sovětského přátelství, který měl prohlubovat vztahy k sovětskému lidu. Pořádal oslavy Velké říjnové socialistické revoluce a následný Měsíc československo-sovětského přátelství, promítání sovětských filmů a další akce.

A v roce 1953 se přidal Výbor žen při národním výboru, ze kterého vznikl v 60. letech Československý svaz žen, který měl naplnit potřeby a zájmy pracujících žen v obci. K dalším organizacím s výrazně politickým zaměřením patřil například Svaz protifašistických bojovníků, a samozřejmě nejpočetnější zastoupení měla na všech pracovištích organizace Revoluční odborové hnutí (ROH). Vedle těchto oficiálně požadovaných organizací existovaly v obci i zájmové spolky, jako Sbor dobrovolných hasičů, Svaz ovocnářsko-zahradkářský, včelaři a chovatelé. Sokol se proměnil v tělovýchovnou jednotu, ale přesto se snažil o orientaci mladých na sport, i když v podmínkách, které mu určovala komunistická moc.¹²¹

3.2 Současnost

V současné době představují spolky organizace se samostatnou právní subjektivitou. Na základě dobrovolného členství se tu sdružují osoby se stejnými cíli a zájmy. Nové spolky vyvíjejí činnost na základě stanov, přijatých plénem a schválených příslušným státním orgánem dle zákona o sdružování občanů. Jejich činnost je motivována snahou o rozvoj místní komunity

¹²⁰ KOUDELKA, Oldřich. *Chornice aneb staletí pod štíhlou kráskou*. Chornice, 2008, s. 92.

¹²¹ KOUŘIL, František. *Malé dějiny Chornic: Příloha Zpravodaje Velkých Opatovic*. Velké Opatovice. MSKS Velké Opatovice, 1994, s. 55-59.

či přispívají k dalšímu setkávání obyvatel tím, že vytváří volnočasové aktivity pro ostatní. V rámci spolků vznikající hodnoty v podobě důvěry a spolupráce, a tím přispívají k utváření dobrých vztahů ve společnosti.

V současnosti existují v Chornicích tyto spolky – Sbor dobrovolných hasičů, TJ Sokol, Český červený kříž, Svaz chovatelů drobného zvířectva, Myslivecké sdružení Jezevec, Český rybářský svaz a Svaz ovocnářsko-zahrádkářský.

3.2.1 Sbor dobrovolných hasičů Chornice

Jedná se o jeden z nejstarších spolků v obci. Dříve byla většina domů stavěna ze dřeva a používali se materiály, které byly hořlavé, proto vznikaly často požáry. Požáry jsou v historii obce spojovány hlavně s kostelní věží, protože o těchto požárech jsou záznamy v obecních dokumentech, ale hořely i lesy a různá stavení.

První hasičský sbor v naší zemi vznikl v Praze roku 1853, ale byl to sbor placený. První hasičské sbory byly německé, protože český spolkový život byl potlačován. V okolí naší obce vznikl v roce 1872 dobrovolný hasičský sbor v Jevíčku, roku 1870 v Letovicích a v roce 1873 ve Velkých Opatovicích. Nejstarší český hasičský sbor na Moravě byl založen v Třebíči roku 1868.¹²²

V roce 1840 Matěj Ruth přivezl z Prahy do Chornic hasičskou stříkačku. I když měly Chornice vlastní stříkačku, muži nebyli vycvičeni k její obsluze, a proto 14. srpna 1885 byl založen německý Sbor dobrovolných hasičů. Hasičský spolek hrál v historii významnou roli nejen při boji s ohněm, ale pomáhal i se soužitím německé většiny a české menšiny v Chornicích. Otevření nové hasičské zbrojnice proběhlo v roce 1932.¹²³

Po osvobození vznikl v srpnu 1945 nový Sbor českých dobrovolných hasičů, na jehož vzniku se podíleli noví chorničtí občané, především František Vašík. V té době byl zvolen starostou sboru Vilém Vykydal, zástupcem starosty František Stejskal, náčelníkem František Vašík, jednatelem Alois Pokorný, pokladníkem Ladislav Horák a zbrojmistrem Adolf Petsch. V padesátých letech se sbor stal jednou z nejaktivnějších společenských organizací v obci a sbory v té době byly přejmenovány na Jednotu požární ochrany. První žákovské družstvo bylo vycvičeno 1956 a začalo úspěšně reprezentovat obec na soutěžích.¹²⁴

¹²² KOUŘIL, František. *110 let sboru dobrovolných hasičů v Chornicích*. 1995. Velké Opatovice, s. 5.

¹²³ KOUDELKA, Oldřich. *Chornice aneb staletí pod štíhlou kráskou*. Chornice, 2008, s. 88.

¹²⁴ Tamtéž, s. 90.

Po dobu svého působení měli hasiči automobilovou cisternu Praga RN, CAS-16, CAS-25, Avia 30. V roce 1990 byl obnoven název Sbor dobrovolných hasičů. K výročí 120 let působení hasičského sboru v roce 2005 byla ve výklenku hasičské zbrojnice posvěcena socha sv. Floriána.

Starosty nebo předsedy sboru za jeho existence byli: Vilém Vykydal, Stanislav Dračka, Jan Podlezl, Miloš Václavek, Radek Schrömer, Milan Vymlátíl a současný Milan Ševčík. Velitelé byli: František Vašík, František Laštůvka, Stanislav Dračka, Emil Šremr, Miroslav Liška, Ladislav Vymlátíl, Jaroslav Ševčík, Zdeněk Vykydal, Milan Ševčík a současný František Pohanka.¹²⁵

Zřizovatelem jednotky je Obecní úřad Chornice. Výjezdová jednotka je zařazena do JPO III a také KOPIS Pardubice. Jednotka požární ochrany III (JPO III) je označení jednotky dobrovolných hasičů se členy, kteří vykonávají službu dobrovolně s územní působností zpravidla do 10 minut jízdy z místa dislokace.¹²⁶

Od vyhlášení požáru má jednotka deset minut na výjezd. Každý člen v jednotce má své zařazení, podle toho se musí účastnit kurzů, školení a zdravotních prohlídek, protože dobrý zdravotní stav je podmínkou pro vstup do jednotky. Každý člen má na starosti i údržbu určité techniky. Jednotka používá i dýchací přístroje značky Saturn.¹²⁷

Sbor však má oblast svého působení širší. V roce 2002 někteří členové sboru týden pomáhali při záplavách v Ústí nad Labem. Za tuto pomoc získali ocenění Pardubického kraje.

Hasiči se samozřejmě zaměřují i na činnost, kterou chtějí stmelovat občany naší vesnice. Každý rok organizují dobrovolní hasiči tradiční pálení čarodějnic, lampiónový průvod a už několik let pořádají soutěž Sraz osmičkářů. Podmínkou k účasti na soutěži je používání požární stříkačky 8 (PS 8). Členové tvoří družstva pro soutěžní účely v kategoriích žáci, dorost, muži a veteráni a účastní se místních okrskových soutěží.

3.2.2 TJ Sokol

Vznik tělovýchovné jednoty Sokol položil základ pro sportovní činnost v Chornicích. Spolek byl v obci založen v září 1945 jako pobočka jevičského Sokola. Zakládajícími členy

¹²⁵ KOUDELKA, Oldřich. *Chornice aneb staletí pod štíhlou kráskou*. Chornice, 2008, s. 90.

¹²⁶ *Rozdělení jednotek požární ochrany* [online]. [cit. 2017-01-28]. Dostupné z: http://sdh.nmnm.cz/jednotka/dokumenty/02_rozdeleni/02_rozdeleni.pdf

¹²⁷ KOUDELKA, Oldřich. *Chornice aneb staletí pod štíhlou kráskou*. Chornice, 2008, s. 90.

spolku v Chornicích byli Arnold Maršálek, tehdejší ředitel školy, Rudolf Kaláb, Alois Procházka, Josef Švec, Vladimír Hrazdíra a František Macháček.¹²⁸

V prvním roce činnosti se organizaci podařilo sehnat základní pomůcky pro cvičení a cvičilo se ve školní tělocvičně. Postupně stav členů narůstal, až se zapojilo asi sedmdesát chornických občanů. Také byla zahájena oprava fotbalového hřiště.¹²⁹

Sokol byl v roce 1949 přejmenován na Tělovýchovnou jednotu Jiskra. Sportovní oddíl získal patrona, národní podnik Kras. V roce 1957 byla TJ Jiskra opět přejmenována na Sokol. Následující rok se začalo nacvičovat na budoucí spartakiádu. Největší úspěch byl zaznamenán v roce 1975, kdy se veřejného cvičení na hřišti zúčastnilo tři sta třicet osob různé věkové kategorie.¹³⁰

V historii nebyl cvičební program Sokola takový, jaký známe dnes. Našli bychom v něm různé aktivity jako například šerm, vzpírání, vrh břemenem, jezdeckví a k tomu patřila i etická a vlastenecká výchova.¹³¹ Dnes místní Sokol provozuje sportovní aktivity fotbal, florbal, atletiku a gymnastiku. Každoročně pořádá místní Dětský den na fotbalovém hřišti, kde najdeme nejruznější sportovní činnosti pro děti.

3.2.3 Český červený kříž

Významnou roli při rozvoji společenské a humanitární činnosti sehrála organizace Českého červeného kříže, která byla v Chornicích založena 7. května 1916. Obnovena byla v lednu 1946. Prvním předsedou po osvobození se stal Leopold Hynek, kterého zanedlouho vystřídala Marie Šteffanová.¹³²

Organizace měla zhruba padesát členů, ke kterým se později přidali členové z Biskupic, Vrážného, Březinek a Hartinkova. Hlavní činností bylo pořádání kurzů první pomoci. Zdravotnické kurzy vedl MUDr. Kolisko, obvodní lékař z Jevíčka ve spolupráci s Marií Šteffanovou. V roce 1954 byl František Lesák zvolen předsedou a věnoval se vyškolení zdravotnické družiny, která se účastnila soutěží. Následující rok družina vyhrála a postoupila do krajského kola soutěže.¹³³

¹²⁸ KOUŘIL, František. *Malé dějiny Chornic: Příloha Zpravodaje Velkých Opatovic*. Velké Opatovice. MSKS Velké Opatovice, 1994, s. 53.

¹²⁹ KOUDELKA, Oldřich. *Chornice aneb staletí pod štíhlou kráskou*. Chornice, 2008, str. 93.

¹³⁰ Tamtéž, s. 94.

¹³¹ Historická období. *Česká obec sokolská* [online]. [cit. 2017-01-31]. Dostupné z: <http://www.sokol.eu/obsah/5405/historicka-obdobi>

¹³² KOUDELKA, Oldřich. *Chornice aneb staletí pod štíhlou kráskou*. Chornice, 2008, s. 94.

¹³³ KOUŘIL, František. *Malé dějiny Chornic: Příloha Zpravodaje Velkých Opatovic*. Velké Opatovice. MSKS Velké Opatovice, 1994, s. 54.

Františka Lesáka vystřídala Marie Macháčková, potom Norbert Mazal a o šest let později Pavla Mazalová, Marie Čujanová, opět František Lesák, kterého v roce 1988 vystřídala Ladislava Vykydalová.¹³⁴

Červený kříž se v obci hodně angažoval. Mimo poskytování první pomoci pomáhaly členky ČČK i při očkování, při vyšetřování cukrovky a při veřejných akcích v obci. Pro místní občany pořádali členové červeného kříže besedy a zájezdy, což se dělá dodnes. Vždy spolupracovali se základní školou, kde podílejí se na výchově mladých zdravotníků. Žáci se účastní okresní soutěže a vždy se dobře umístí.

3.2.4 Svaz ovocnářsko-zahradkářský

V Chornicích byl 2. prosince 1960 vytvořen Svaz ovocnářsko-zahradkářský. Předsedou byl zvolen Arnold Maršálek. Na začátku činnosti měl svaz šestnáct členů.¹³⁵

V roce 1962 byl novým předsedou zvolen František Krejčíř. A v té době získali chorničtí zahradkáři první úspěchy na výstavě v Jevíčku. Členové se pravidelně účastnili výstav v Jevíčku a okolí. Roku 1987 pořádali zahradkáři výstavu ovoce a zeleniny v Chornicích. Následující rok se místní zahradkáři umístili jako nejlepší svaz v okrese Svitavy a získali diplom za aktivní plnění úkolů. Na výstavě v Dolním Újezdě, které se zúčastnili někteří členové, vyhrál jeden z členů Bedřich Hensl za vystavená jablka zlatou medaili.¹³⁶

Před oslavou sto let železnice vysázel svaz stráž před nádražím. Organizace je i v současné době pro obec velkým přínosem.¹³⁷

3.2.5 Svaz chovatelů drobného zvířectva

Dne 22. března 1955 byl založen místní Svaz drobného zvířectva. Bylo devět zakládajících členů a předsedou byl zvolen Jan Navrátil, místopředsedou Antonín Novák a jednatelem Miroslav Paroulek. Všeobecným zájmem bylo zavést nejlepší druhy králíků a drobných zvířat obecně. Za dobrou dlouholetou práci byla organizace vyznamenána

¹³⁴ KOUDELKA, Oldřich. *Chornice aneb staletí pod štíhlou kráskou*. Chornice, 2008, s. 94.

¹³⁵ KOUŘIL, František. *Malé dějiny Chornic: Příloha Zpravodaje Velkých Opatovic*. Velké Opatovice. MSKS Velké Opatovice, 1994, s. 56.

¹³⁶ Tamtéž, s. 56.

¹³⁷ Tamtéž, s. 57.

ústředním výborem. Členové se účastnili mnoha výstav a pořádali přednášky. V roce 1984 se chornická organizace umístila na devátém místě v okrese Svitavy.¹³⁸

V současnosti má organizace kolem třiceti členů a každoročně se prezentuje výstavou drobného zvířectva na tradiční Pytlácké noci a místní pouti.

3.2.6 Český rybářský svaz

Organizace Českého rybářského svazu je nejmladším spolkem v obci, který byl založen až na počátku 21. století. V čele organizace je Josef Opluštil. Spolek je aktivní hlavně v oblasti ochrany životního prostředí a při společensko-kulturních pracích. Spadá pod regionální organizaci v Jevíčku.¹³⁹

První spolky rybářů začaly vznikat v Čechách v 19. století. První rybářský klub v Praze byl založen v roce 1886. Jeho členy byly i významné osobnosti například Tomáš Garrigue Masaryk, Ferdinand Lobkowicz a další. Informace o tomto spolku jsme mohli najít v *Rybářském věštníku*, pozdější *Rybářské listy*, předchůdci dnešního časopisu *Rybářství*.¹⁴⁰

3.2.7 Myslivecké sdružení

Sdružení existovalo už za první republiky, kdy bylo tvořeno pouze německým obyvatelstvem. V roce 1946 byla v Chornicích založena myslivecká společnost. Tato společnost trvala asi tři roky, předsedou a hospodářem společnosti byl František Laštůvka. Každá rok se konaly tři až čtyři hony.¹⁴¹

Myslivecké sdružení Chornice bylo založeno v roce 1950, jeho zakladatelem a předsedou Jaroslavem Vykydalem, hospodářem Josefem Langem a pokladníkem Rudolfem Dokoupilem. Společnost se snažila více pečovat o zvířata, prováděla odstřel škodné zvěře. Tato situace trvala do roku 1960, potom došlo k velkému úbytku zvěře. Hlavním důvodem bylo to, že drobná zvěř přišla o úkryt a také kvůli postřikům polí.¹⁴²

¹³⁸ KOUDELKA, Oldřich. *Chornice aneb staletí pod štíhlou kráskou*. Chornice, 2008, s. 96.

¹³⁹ Tamtéž, s. 96.

¹⁴⁰ *Český rybářský svaz* [online]. [cit. 2017-02-10]. Dostupné z: <http://www.rybsvaz.cz/print.php>

¹⁴¹ KOUŘIL, František. *Malé dějiny Chornic: Příloha Zpravodaje Velkých Opatovic*. Velké Opatovice. MSKS Velké Opatovice, 1994, s. 58.

¹⁴² Tamtéž, s. 58.

V roce 1970 byla honitba rozšířena o katastr obce Vrážné a v roce 1976 bylo sdružení rozšířeno o obce Březinky a Hartinkov. Krátce potom bylo vytvořeno Myslivecké sdružení Cimburk v Městečku Trnávce.¹⁴³

V současnosti existuje v Chornicích Myslivecké sdružení Jezevec, předsedou je Roman Vodák a hospodářem Zdeněk Štefl. Každý rok sdružení pořádá tradiční Pytláckou noc. Jedná se o společenskou a kulturní akci, jejíž součástí je mimo vlastní atraktivní program pro občany i vystoupení nějaké známé osobnosti.

Lze tedy říci, že existence spolků v naší vesnici má svůj nezastupitelný společenský, kulturní, ekologický a hospodářský význam, a že přispívá k zdravému rozvoji obce. Pomáhá stmelovat občany a vytváří tak v lidech povědomí vlastní odpovědnosti za svou vesnici. Pomáhá k vytváření nových tradic ve vesnici a k tomu, že naše vesnice v naší zemi bude vždy hrát důležitou úlohu a nestane se pouze místem, kde stárne obyvatelstvo, odkud lidé odcházejí do měst, místem, kterému by někdy snad hrozil zánik. To, že se obci daří, a že vzkvétá je toho nejlepším důkazem.

¹⁴³ KOUDELKA, Oldřich. *Chornice aneb staletí pod štíhlou kráskou*. Chornice, 2008, s. 96.

Závěr

Cílem mé práce bylo shrnutí historie českého školství v obci Chornice od jeho vzniku až po současnost. První kapitolu, kterou jsem pojmenovala Obec Chornice, jsem zařadila z toho důvodu, že jsem nejprve chtěla přiblížit historii obce, aby bylo patrné, proč je české školství v obci datováno až k počátku 20. století a v jakých podmínkách vznikalo.

Základem bakalářské práce je historie spolků a historie školy v obci Chornice. Snažila jsem se zachytit celou historii. K tomu mi velmi dobře posloužily všechny školní kroniky. U školních kronik je totiž velice typické to, že jsou popisovány rok od roku velice přesně i za tu cenu, že některé informace, (například o oslavách a svátcích) se každý rok opakovaly. Psali je sami ředitelé, kteří se jistě chtěli „svou“ školou pochlubit, můžeme v nich vyzorovat citový vztah. Práce na tomto tématu mě velice zajímala a bavila, protože jsem zjistila spoustu nových informací a udělala jsem si přehled, jak těžké bylo vůbec školu v obci vybojovat a jak těžké bylo školu obhájit a udržet.

Zaměřila jsem se i na spolkovou činnost. Většinu akcí, které v obci probíhají, zajišťují právě obecní spolky. A čím je těchto spolků víc, tím bohatší tato činnost je. Z členů těchto spolků jsou také v obcích často vytvořena zastupitelstva, protože politické strany většinou na vesnicích nepatří k favoritům voleb. Když se podívám na vývoj zastupitelstva v obci Chornice po roce 1989, vždy tu vítězili tzv. „nezávislí“, a to byli právě zástupci spolků, učitelů, řemeslníci, či zemědělci, lidé, které je v obci vidět. Politické strany stály vždy až za nimi. Dále jsem se v práci zabývala postupnými změnami ve školství, které jsou vždy spojeny s určitou dobou, ve které se školství právě ocitá.

Tato práce nemůže svým rozsahem postihnout podrobný vývoj školství, ani rozvoj spolkové činnosti. Na druhé straně jsem se na konkrétních údajích přesvědčila o tom, jak důležitá je pro rozvoj každé vesnice spolková činnost a také o tom, že vesnické školy hrají důležitou roli v životě vesnice, a že dobře mohou pracovat jen tehdy, mají-li ve svých občanech oporu a dokáží-li být tyto školy samy oporou svým občanům.

Seznam použité literatury, pramenů a zdrojů

Použitá literatura:

50 let české měšťanské školy v Chornicích, Sborník, Chornice, 1985.

GERHART, J., Kuklík, J. *Dramatické i všední dny Protektorátu, Praha, 1996.*

KOUDELKA, Oldřich. *Chornice aneb staletí pod štihlou kráskou. Chornice, 2008.*

KOUŘIL, František. *110 let sboru dobrovolných hasičů v Chornicích. 1995. Velké Opatovice.*

KOUŘIL, František. *Malé dějiny Chornic: Příloha Zpravodaje Velkých Opatovic. Velké Opatovice. MSKS Velké Opatovice, 1994.*

MÜLLER, Karel B. *Češi a občanská společnost: pojem, problémy, východiska. V Praze: Triton, 2002.*

SOMR, M. *Dějiny školství a pedagogiky. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1987.*

VALIŠOVÁ, A., Kasíková, H. a kolektiv. *Pedagogika pro učitele - Školský systém v českých zemích. 1 vyd. Praha, Grada Publishing, a.s., 2007.*

VÁŇA, J. *Dějiny pedagogiky. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1963.*

Použité prameny:

Kronika základní školy Chornice, 1918–1939

Kronika základní školy Chornice, 1945–1970

Kronika základní školy Chornice, 1970–1991

Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání „Zelená škola“ Verze: č. 3.00 - červen 2016.

Zřizovací listina pro příspěvkovou organizaci Základní školu a mateřskou školu Chornice, okres Svitavy, 1. 1. 2003.

ZŠ Chornice, *Výroční zpráva o činnosti školy*, Školní rok 2001/2002, Chornice, 2002.

ZŠ Chornice, *Výroční zpráva o činnosti školy*, Školní rok 2005/2006, Chornice, 2006.

ZŠ Chornice, *Výroční zpráva o činnosti školy*, Školní rok 2008/2009, Chornice, 2009.

ZŠ Chornice, *Výroční zpráva o činnosti školy*, Školní rok 2009/2010, Chornice, 2010.

ZŠ Chornice, *Výroční zpráva o činnosti školy*, Školní rok 2012/2013, Chornice, 2013.

ZŠ Chornice, *Výroční zpráva o činnosti školy*, Školní rok 2013/2014, Chornice, 2014.

ZŠ Chornice, *Výroční zpráva o činnosti školy*, Školní rok 2014/2015, Chornice, 2015.

ZŠ Chornice, *Výroční zpráva o činnosti školy*, Školní rok 2015/2016, Chornice, 2016.

Rozhovor s Jaroslavem Vyhlídalem, ředitelem školy, dne 29. 5. 2017

Použité internetové zdroje:

Český rybářský svaz [online]. [cit. 2017-02-10]. Dostupné z: <http://www.rybsvaz.cz/print.php>

Historická období. Česká obec sokolská [online]. [cit. 2017-01-31]. Dostupné z: <http://www.sokol.eu/obsah/5405/historicka-obdobi>

Kornitz. *Der Schönhengstgau* [online]. [cit. 2017-05-01]. Dostupné z: <http://www.schoenhengstgau.eu/orte/mtr/kornitz/>

Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy: 160 let Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy [online]. [cit. 2017-04-29]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/ministerstvo/160-let-ministerstva-skolstvi-mladeze-a-telovychovy>

Obec Chornice [online]. [cit. 2016-12-27]. Dostupné z: <http://www.obecchornice.cz/>

Obec Městečko Trnávka [online]. [cit. 2016-12-30]. Dostupné z: <http://www.mtrnavka.cz/obci/mistni-rodaci/wenzel-mueller>

Osobnosti obcí: Adolf Vykydal. *Svitavský deník* [online]. [cit. 2017-04-29]. Dostupné z: http://svitavsky.denik.cz/zpravy_region/osobnosti-obci-adolf-vykydal-projevov-al-hudebni-talent-uz-jako-dite-20140519.html

Počátky hasičství. *Hasičské tradice* [online]. [cit. 2017-03-06]. Dostupné z: <http://www.hasicsketradice.cz/historie-3>

Počet obyvatel v obcích. *Český statistický úřad* [online]. [cit. 2016-12-29]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/32853387/1300721603.pdf>

Rozdělení jednotek požární ochrany [online]. [cit. 2017-01-28]. Dostupné z: http://sdh.nmmn.cz/jednotka/dokumenty/02_rozdeleni/02_rozdeleni.pdf

Stručné dějiny pedagogiky [online]. [cit. 2017-04-29]. Dostupné z: <http://www.fi.muni.cz/~qprokes/pedagogika/dejiny.html>

Tereziánská reforma. *RVP* [online]. [cit. 2017-04-29]. Dostupné z: <http://clanky.rvp.cz/clanek/k/z/827/TEREZIANSKA-REFORMA-V-CESKEM-SKOL>

Příloha

Příloha č. 1:

Charakteristika Školního vzdělávacího programu Zelená škola

„Název Zelená škola není nahodilý. Vyjadřuje základní myšlenku vzdělávacího programu – jsme vesnická škola, dalo by se říci rodinného typu, která klade velký důraz na zdravý životní styl a environmentální výchovu (celoškolní projekt „zelená stuha“).

ŠVP vychází z cílů základního vzdělávání a klíčových kompetencí RVP ZV a z koncepce, která vznikla několikaletou snahou o inovaci pedagogického procesu a života školy vůbec, analýzou vlastních možností a schopností pedagogického sboru, požadavků rodičů a navázáním na tradice školy.

Otevřenost školy všem dětem, rodičům, veřejnosti – a to jak obsahem vzdělání, demokratickými principy, respektováním žáka jako osobnosti, širokou nabídkou, diferencovaným přístupem, vztahy ve škole, naplňováním nejzákladnějších potřeb, společnými prožitky učitelů, rodičů a žáků, tak zapojením školy i jejích absolventů do veřejného života, jejich profesní orientace, schopnost svobodné a tvůrčí práce, samostatného myšlení a odpovědného rozhodování, chápání globálních vztahů, spřízněnost s přírodou a jejími zákony, soulad s obecně uznávanými životními a mravními hodnotami a demokratickými občanskými postoji. Školní vzdělávací program klade důraz na všestranný rozvoj osobnosti každého jedince.

Vychází také z tradičního postavení školy v obci a propojuje její působení se životem i potřebami obce Chornice. To je též významný prvek při vytváření občanských kompetencí.

Důležitou úlohu plní a nedílnou součástí ŠVP je právě v této oblasti činnost školní družiny se širokou nabídkou zájmových útvarů, ale též organizováním celoškolních akcí v průběhu školního roku. Kapacita školní družiny je každoročně téměř překračována.

Nabídka aktivit pro volný čas vychází ze zájmu žáků a podporuje rozvoj jejich talentů, nadání ve všech oblastech, klíčových kompetencí a cíleně prohlubuje účinnost ŠVP.

Pro úspěšný rozvoj dítěte má velký význam život v populačně přirozené skupině, kde jsou zastoupeni jedinci s různými vlohami a vlastnostmi. Patří sem také děti s různými typy postižení. Náš ŠVP počítá s integrací těchto dětí, hlavně dětí s LMD a vývojovými poruchami učení. Funguje i dobrá spolupráce s odborníky a všechny učitelky 1. stupně mají zkušenosti s vedením reedukace vývojových poruch a aplikují tyto postupy i ve výuce a v individuálním

přístupu k žákům. Předčasnou selekci dětí v období povinné školní docházky odchodem žáků do víceletých gymnázií přirozeně brzdíme cílenou péčí o talenty, diferencovaným přístupem k nim a rozsáhlou nadstavbovou částí ŠVP v duchu Úmluvy o právech dítěte, která hovoří o právu na vzdělání na základě rovných příležitostí. Předčasná selekce dětí této filozofii neodpovídá.

Velmi významné je také úsilí školy o prohloubení jazykových dovedností se zaměřením na využití cizího jazyka v praxi (možnost konverzovat v cizím jazyce), ale též na poznávání reálií, života a tradic jednotlivých zemí.

Program sleduje rozvíjení a propojení navzájem více vzdělávacích oborů tvořících základ celkové vzdělanosti žáků. Považujeme za nutné naznačit cestu ke zdravému životnímu stylu, vést ke schopnosti kulturního a estetického prožitku, či vlastní tvořivosti i k zájmu o věci veřejné jak lokálního, tak globálního charakteru.

Značný důraz v učebním plánu je kladen na informační a komunikační technologie, jejichž využívání by se mělo stát pro absolventy našeho programu běžné.¹⁴⁴

¹⁴⁴ ZŠ Chornice, *Výroční zpráva o činnosti školy*, Školní rok 2007/2008, Chornice, 2008.

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Světlana Ševčíková
Katedra:	Společenských věd
Vedoucí práce:	Mgr. Pavel Krákora, Ph.D.
Rok obhajoby:	2017

Název práce:	Dějiny školství a spolková činnost v obci Chornice
Název v angličtině:	The history of education and social activities in the village Chornice
Anotace práce:	Bakalářská práce se zabývá dějinami školství a spolkovou činností v Chornicích. První část se zabývá obcí (dějinami, současnou situací a zajímavostmi). Druhá část je věnována chornickému školství a to dějinám a současné situaci. Poslední část pojednává o spolkové činnosti v obci.
Klíčová slova:	Historie školství, spolková činnost, obec Chornice, ZŠ Chornice, kostel sv. Vavřince, železnice, textilní továrna
Anotace v angličtině:	The bachelor thesis deals with the history of education and social activities in Chornice. The first part is about village (history, current situation and places of interest). The second part is devoted to education in Chornice. The last part deals with social activities in the village.
Klíčová slova v angličtině:	History of education, social activity, village of Chornice, elementary school Chornice, church, railway, textile factory
Přílohy vázané v práci:	Příloha č. 1: Charakteristika Školního vzdělávacího programu Zelená škola
Rozsah práce:	51 stran
Jazyk práce:	Český jazyk